

יד מהרש"א
מסכת פסחים
פרק אור לארבעה עשר
חלק ג'
דף יד. עד דף טז:

מפתח

דף יד.....	3
תוספות ד"ה דאיכא משקין וד"ה עם בשר	3
תוספות בא"ד מכל מקום	7
תוספות ד"ה עם בשר	8
דף יד:.....	9
רש"י ד"ה מתניתין קשיתי'	9
תד"ה הכא טהור וטמא	11
תוספות ד"ה התם פסול ובא"ד ר' חנינא ובא"ד תיפתר	14
דף טו.....	20
רש"י ד"ה יניחה וד"ה דיקא נמי	20
דף טו:.....	23
תד"ה וליד טומאה דרבנן ובא"ד הקשה ר"י ורש"י דף טו: ד"ה ר' יוסי	23
תוספות ד"ה דמדאורייתא טהור	30
תוספות בא"ד ואומר ר"י דהא דשרי	32
תוספות ד"ה וליד טומאה דאורייתא	34
בא"ד והא דנקט	35
דף טו:.....	36
גמרא אי הכי מאי מודה	36
רש"י ד"ה ור"י לטעמי'	38
תד"ה ר' יוסי לטעמי'	39
דף טז ע"א.....	43
גמרא מי אמר שמואל	43
רש"י ד"ה ותלושין מי מכשרי	45
דף טז:.....	47
רש"י ד"ה הורצה	47
תוספות ד"ה על הבשר	47

דף יד.

תוספות ד"ה דאיכא משקין וד"ה עם בשר

[דף יד עמוד א] בד"ה דאיכא משקין כו' דהשתא לא מסיק אדעתיה שאוכל יטמא אוכל אפי' מדרבנן כו' עכ"ל וק"ק תיקשי ליה נמי למ"ד דתרומה נמי אינו עושה כיוצא בו לפום סברא דהשתא דאפי' מדרבנן אין אוכל מטמא אוכל למה חשו כלל במתני' מלשרוף תרומה טמאה עם הטהורה ויש ליישב דלא נחית להקשות אלא מרישא דאיירי בקדשים וה"ה דמסיפא דאיירי בתרומה קשיא ליה השתא למ"ד דתרומה אינו עושה כיוצא בו ודו"ק:

בד"ה עם בשר כו' וי"ל משום דר' חנינא קאמר מימיהם של כהנים משמע שמעולם כך הוא אף קודם י"ח דבר כו' עכ"ל ר"ע נמי קאמר בהאי לישנא מימיהם של כהנים כו' אלא דר' עקיבא ודאי דבתר י"ח דבר דגזרו ביה ב"ש וב"ה הוה ולכך פריך שפיר עליה אפי' בראשון ושני נמי וכ"כ התוס' לקמן בשמעתין דמחט שנמצא בבשר וק"ל:

(1) הקדמה א'

(א) שלישי בקדש מיקרי טמא מחמת דמטמא קדש לעשות רביעי

(ב) שלישי בתרומה מיקרי פסול מחמת דלא מטמא תרומה לעשות רביעי

(2) הקדמה ב'

(א) משנה

(i) ר' חנינא

(1) מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף בשר קדשים שלישי עם הבשר שנטמא באב הטומאה ונעשה ראשון

(2) אף על פי שהוסיפו לטומאת שלישי לעשותו שני

(ב) הוסיף ר' עקיבא

(i) מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק שמן תרומה שלישי פסול בנר שנטמא בטמא מת

(ii) אף על פי שהוסיפו לטומאת שלישי פסול לעשותו שני

(ג) ר' מאיר

(i) מדבריהם למדנו אשר בשעה ו' בערב פסח שורפין תרומה טהורה שהיא אסורה דרבנן עם הטמאה

(ii) אף על פי שבשריפה זו מטמאין לתרומה טהורה

(ד) ר' יוסי

(i) הא דר' מאיר אינה היא המדה

(3) הקדמה ג'

(א) אביי

(i) אין אוכל מטמא אוכל בחולין אבל אוכל מטמא אוכל בתרומה וקדש

(ב) רב אדא בר אהבה

(i) אין אוכל מטמא אוכל בחולין ותרומה אבל אוכל מטמא אוכל בקדש

- (ג) רבינא
- (i) אין אוכל מטמא אוכל אפילו בקדש
- (4) הקדמה ד'
- (א) משקין מטמאי אחרים
- (5) הקדמה ה'
- (א) רבינו תם אית לי' דפחות מרביעית משקין לא מטמאי אחרים דאורייתא אבל מטמאי בכל שהוא דרבנן
- (6) הקדמה ו'
- (א) בגזירות יח' דבר נכללה גזירה דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה
- (ב) כלומר דמשקין שנוגעין בראשון או בשני נעשין ראשון דרבנן
- (7) גמרא
- (א) קשיא לרבינא
- (i) האיך קאמר ר' חנינא אשר בשר קדש ראשון מטמא בשר קודש שלישי לעשותו שני
- (ii) הלא שניהם אוכלין הן ואין אוכל מטמא אוכל
- (ב) תירוץ א'
- (i) לעולם צודק רבינא דאין אוכל מטמא אוכל
- (ii) ואף על פי כן יש הוספת טומאה בהך דר' חנינא
- (1) דהך בשר ראשון דר' חנינא נטמא באב הטומאה אשר לא זו בלבד דטימא לבשר לעשותו ראשון אלא אף זו דטימא משקין לעשותן ראשון
- (2) וקא מילף ר' חנינא דמותר לשרוף בשר קדש שלישי אף בהני משקין – דאינן אוכלין – ובכך להוסיף לטומאת בשר קדש שלישי לעשותו שני
- (ג) תירוץ ב'
- (i) בקושטא לא איירי ר' חנינא בדנטמאו משקין באב הטומאה
- (ii) אלא רבינא אית לי' דנהי דאין אוכל מטמא אוכל דאורייתא מכל מקום מדרבנן אוכל מטמא אוכל ולכן כשנטמא שלישי בראשון חזר שלישי דאורייתא ונעשה גם כן שני דרבנן
- (8) תוספות ד"ה דאיכא משקין
- (א) הקדמת רבינו תם
- (i) הני משקין דתירוץ א' דנטמאו באב הטומאה בהדי בשר לא מסתבר דאית בהון רביעית
- (ii) ולפי הקדמות דלעיל נמצא אשר הני משקין טימאו לבשר שלישי קדש לעשותו שני דיקא מדרבנן
- (ב) קשיא
- (i) כיון דאף לתירוץ א' הוספת טומאה אינה אלא לשני דרבנן
- (ii) הוה להו לתרץ מעיקרא בפשיטות כתירוץ ב' דליכא משקין ומדובר באוכלין דמטמאי אוכלין דרבנן
- (ג) תירוץ
- (i) בשלב קושיא דגמרא ותירוץ א' אכתי לא אסיק אדעתא דגמרא דמדרבנן אוכל מטמא אוכל

9) מהרש"א בד"ה דאיכא

(א) קשיא

- (i) כיון דבתירוץ א' אכתי לא אסיק אדעתיהו דאוכל מטמא אוכל דרבנן
(ii) עדיף הוה לה לגמרא להקשות
(1) אמאי דנו ר' מאיר ור' יוסי בכלל אלו מותר לשרוף אוכל תרומה טהורה עם אוכל תרומה
טמאה בערב פסח
(2) הרי אין אוכל מטמא אוכל אפילו דרבנן
(iii) שים לב אשר קושיא זו עולה לא לבד לרבינא אלא אף לרב אדא בר אהבה דנהי דרב אדא בר
אהבה אית לי' אשר אוכל מטמא אוכל בקדש מכל מקום קסבר דאין אוכל מטמא אוכל בתרומה

(ב) תירוץ

- (i) לעולם הקשו בגמרא כדאמרת אף לר' מאיר ור' יוסי
(ii) והיינו טעמא דלא אידכר קושייתן אלא לר' חנינא משום דדין דר' חנינא אידכר ראשונה במשנה
10) המשך דגמרא בעמוד ב'

(א) הקדמה לקושיית רבא לר' עקיבא לגבי הוספת טומאה לשמן שלישי פסול

- (i) רבא בתחלה נוקט דנוסף טומאה לשמן שלישי פסול על שנעשה ראשון כשנדלק בנר אב הטומאה
(ב) קושיית רבא לר' עקיבא
(i) למה קתני דכדי להוסיף טומאה לשמן לעשותו ראשון איצטריך שיגע בנר אב הטומאה
(ii) הרי על סמך גזירת "כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה" שמן שהוא משקין
נעשה ראשון אפילו בנגיעה בשני
(iii) יתר פרטי קושיא זו אינן מענייננו עכשיו

11) תוספות ד"ה עם בשר

(א) קשיא לתירוץ א' דגמרא

(i) בדומה לקושיית רבא להלן

- (1) אמאי לא מקשו בגמרא דאלו מדובר במשקין לא הוה לי' לר' חנינא למיתני "עם הבשר
[והמשקין] שנטמא באב הטומאה" לנמק אופן בו נעשו משקין ראשון לטומאה
(2) דהרי גם משקין שלא נגעו אלא בשני היו נעשין ראשון מכח כל הפוסל את התרומה וכו'

(ב) תירוץ

- (i) מלשונו דר' חנינא – "מימיהם של כהנים לא נמנעו" – משמע דר' חנינא קאמר דלא נמנעו אף
קודם דגזרו תקנת כל הפוסל וכו' ביח' דבר

12) מהרש"א ד"ה עם בשר

(א) קשיא

- (i) אם כן בדף יד: אמאי מקשה רבא לר' עקיבא מצד כל הפוסל וכו'
(ii) הרי אף ר' עקיבא משתמש בלשון "מימיהם של כהנים לא נמנעו"
(ב) תירוץ

- (i) מוכרה דתוספות רצונם לומר דר' חנינא גופי' יכול להיות דחי לפני גזירות יח' דבר
- (ii) משא"כ ר' עקיבא דידוע דחי בתר בית שמאי וב"ה דגזרו גזירות יח' דבר

תוספות בא"ד מכל מקום

בא"ד מ"מ משכחנא שלישי ע"י עצים ולבונה או ע"י משקים דאכתי לא גזרו כו' עכ"ל ולא ניחא להו לפרש או ע"י כלי שנטמא במשקין דהוי טמא מדרבנן כמו שפרש"י לקמן בשמעתין דכבר דחו התוס' פירושו לקמן משום דכלי שנטמא במשקין אין שורפין עליו קדשים אלא בעיבור צורה וק"ל:

(1) הקדמה א'

(א) בגזירות יח' דבר נכללה גזירה דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה

(ב) כלומר דמשקין שנוגעין בראשון או בשני נעשין ראשון דרבנן

(2) הקדמה ב'

(א) "אין טמא עושה כיוצא בו" משמעו דאין אוכלין מטמאי אוכלין וגם דאין משקין מטמאי משקין

(3) הקדמה ג'

(א) קבענו לעיל דבתחלת סוגיין קס"ד דרבינא ס"ל דאין טומאה עושה כיוצא בו בקדש אפילו מדרבנן

(ב) וקבענו גם כן לתירוץ א' דגמרא דבהא דר' חנינא מדובר באוכל קדש שלישי שמוסיפין לו טומאה לעשות שני על ידי ששורפין אותו עם משקין שנטמאו באב הטומאה ונעשו ראשון

(4) תוספות

(א) שאלה

(i) כיון דאין טמא עושה כיוצא בו באיזו אופן נעשה בשר זה שלישי מעיקרא

(ב) תשובה

(i) הך בשר מעיקרא נעשה שלישי על ידי משקין שני וקא משמע לן ר' חנינא דעל על ידי שריפה עם משקין ראשון מותר להוסיף על טומאתו לעשותו שני

(ג) קשיא

(i) הני משקין מעיקרא דהוה שני חשיבי נמי ראשון דרבנן מכח גזירה דכל הפוסל וכו' ונמצא דבשר שלישי כבר הי' גם כן שני

(ii) ותיקשי דליכא הוספה לטומאתו על ידי שריפה עם משקין ראשון

(ד) תירוץ

(i) ר' חנינא איירי בלפני שתקנו גזירת כל הפוסל וכו'

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) עיין ברש"י ד"ה נימא בעמוד ב' אשר מדרבנן מטמאי משקי ראשון לכלי לעשותו שני דרבנן

(ii) ליתרצי תוספות דלאו במשקין נטמא הך שלישי דר' חנינא אלא דנטמא בכלי שני דרבנן שנטמא במשקין ראשון

(iii) וכיון דשלישי זה לא נטמא במשקין לית להקשות כלום מן דין דכל הפוסל את התרומה

(ב) תירוץ

(i) עיין בתוספות ד"ה ולד בדף טו. אשר קדשים שנעשו שלישי על ידי נגיעה בכלי אין שורפין אותן אלא לאחר עיבור צורה ונמצא דאינן "שלישי" במלא מובן המלה

תוספות ד"ה עם בשר

בד"ה עם בשר כו' וי"ל משום דר' חנינא קאמר מימיהם של כהנים משמע שמעולם כך הוא אף קודם י"ח דבר כו' עכ"ל ר"ע נמי קאמר בהאי לישנא מימיהם של כהנים כו' אלא דר' עקיבא ודאי דבתר י"ח דבר דגזרו ביה ב"ש וב"ה הוה ולכך פריך שפיר עליה אפי' בראשון ושני נמי וכ"כ התוס' לקמן בשמעתיך דמחט שנמצא בבשר וק"ל:

עיין לעיל ד"ה דאיכא

דף יד:

רש"י ד"ה מתניתין קשיתי'

[דף יד עמוד ב] בפירש"י בד"ה מתני' קשיתי' כו' ליתני שנטמא סתם ואנן קי"ל דאין כלי כו' עכ"ל פירושו מגומגם לי דהא לא ה"מ למתני שנטמא סתם דמצינו כלי שנטמא במשקין דהוה טמא מדרבנן כפירש"י לקמן אלא דהכי הל"ל דה"מ למתני שנטמא באב הטומאה ול"ל למתני טמא מת אי לאו דאיירי בנר של מתכת וק"ל:

(1) הקדמה א'

(א) משנה

(i) הוסיף ר' עקיבא דמימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק שמן תרומה שלישי פסול בנר שנטמא בטמא מת אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאת שמן

(2) הקדמה ב'

(א) מחמת "חרב הרי הוא כחלל" מתכת שנוגע בטמא מת נעשה אב טומאה בדומה לטמא מת עצמו

(3) הקדמה ג'

(א) מדאורייתא דיקא אב הטומאה מטמא כלי לעשותו ראשון

(ב) מדרבנן מטמאי משקין ראשון לכלי לעשותו שני

(4) המשך דגמרא

(א) מימרא דרבא כמבואר ברש"י

(i) מוכרה

(1) דהך דר' עקיבא מדובר בנר מתכת דמטעם חרב הרי הוא כחלל נעשה אב הטומאה כשנגע בטמא מת ולכן שמן שהודלק בו חזר ונעשה ראשון

(ii) דהרי

(1) אלו מדובר בנר של חרס דראשון הוא ומחמת' שמן שהודלק בו חזר ונעשה שני

(2) לא איצטריך למשנה למידק דהך נר נגע באב הטומאה דטמא מת דהרי אף אלו לא קתני אלא נטמא סתם הוה ידעינן דנר ניטמא באב הטומאה דדיקא אב הטומאה מטמא כלי – דהיינו נר בענינו – לעשותו ראשון

(5) מהרש"א

(א) קשיא לרש"י

(i) איצטריך למשנה למיתני דנטמא באב הטומאה דאלו לא הוי קתני אלא נטמא סתם יכולנו למיטעי ולמימר

(1) אשר נר – דהוה כלי – נטמא להיעשות שני על ידי משקין ראשון דמדרבנן מטמאין כלי לעשותו שני דרבנן

(2) ודלכן נר לא מטמא לשמן שנדלק בו אלא לשלישי וליכא הוספה לשמן דכבר נעשה שלישי מעיקרא

(ב) תירוץ

- (i) בקושטא כבר סליק אדעתא דרבא דאיצטריך למיתני דנר נטמא באב הטומאה ודלכן שמן שהודלק בנר ראשון נעשה שני
- (ii) ולא קאמר רבא אלא דאלו בנר של חרס עסקינן לא איצטריך למיתני דנטמא באב הטומאה
דטמא מת
- (iii) דלא מעלה ולא מוריד הא דנטמא בטמא מת אלא
- (1) לגבי נר של מתכת דבנטמא על ידי טומאת מת נעשה אב הטומאה ובנטמא על ידי שרץ לא נעשה אלא ראשון
- (2) ודיקא אלו משנה לא הוה איירי אלא בהוספה אשר עושה שמן ראשון

תד"ה הכא טהור וטמא

תוס' בד"ה הכא טהור כו' כי היכי דשלישי דאורייתא מותר לעשותו שני ה"נ איסור כו' עכ"ל לפי מה שכתבו התוס' לקמן דאיסור הוא כמו פסול א"כ קשה דליכא למילף איסור דאורייתא משלישי דאורי' דכמו דטמא ופסול אינן שוין דחשיב ליה מוסיף ה"נ טמא ואיסור אינן שוין ומיהו מדר"ע ודאי איכא למילף שפיר איסור דאורי' מפסול דאורי' ומ"ש דל"ל למילף איסור מטומאה כמו שאפרש לקמן לר"ל כו' היינו מ"ש לקמן בד"ה נימא קסבר כו' וי"ל כיון דמדר' יהושע יליף ולא מצינו דר"מ יליף איסור מטומאה מסברא כו' ע"ש ור"ל הכא כמו דפליגי בר קפרא ור' יוחנן לקמן איכא למימר דפליגי ביה הכא ר"מ ור' יוסי ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) בסוגיא דידן דנין באלו מותר להוסיף טומאה על דבר שכבר יש לו קלקול טומאה או איסור

(2) הקדמה ב' – משנה

(א) ר' חנינא

(i) מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף בשר קדשים שלישי עם הבשר שנטמא באב הטומאה ונעשה ראשון

(ii) ואף על פי שהוסיפו לשלישי טמא לעשותו שני

(ב) הוסיף ר' עקיבא

(i) מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק שמן תרומה שהוא שלישי פסול בנר שנטמא בטמא מת

(ii) אף על פי שהוסיפו לשלישי פסול לעשותו שני

(ג) ר' מאיר

(i) מדבריהם למדנו אשר בשעה ו' בערב פסח שורפין תרומה טהורה שהיא אסור דרבנן עם הטמאה

(ii) אף על פי שבשריפה זו מטמאין לתרומה טהורה

(ד) ר' יוסי

(i) הך דר' מאיר אינה היא המדה

(3) הקדמה ג'

(א) שלישי בתרומה מיקרי "פסול" מחמת דלא מטמא אחרים

(ב) שלישי בקדש מיקרי "טמא" מחמת דמטמא קדש לעשות רביעי

(4) הקדמה ד'

(א) כל שתחלת קלקולו גדול מסתבר יותר דמותר להוסיף לו טומאה

(ב) וכל שתחלת קלקולו קטן לא מסתבר כל כך דמותר להוסיף לו טומאה

(5) הקדמה ה'

(א) לפי הקדמות אלו נמצא

(i) דמסתבר ביותר דמותר להוסיף טומאה לקדש דכבר נתקלקל ונעשה שלישי טמא דמטמא אחרים

- (ii) ולא מסתבר כל כך דמותר להוסיף טומאה לתרומה דכבר נתקלקל ולא נעשה אלא שלישי פסול דלא מטמא אחרים
- (ב) ובזה מובן
- (i) דלאחר דקא מילף ר' חנינא דמוסיפין טומאה לקדש שלישי דמטמא אחרים
- (ii) "הוסיף" ר' עקיבא רבותא דמותר להוסיף טומאה אף לתרומה שלישי פסול שאינו מטמא אחרים
- (6) הקדמה ו'
- (א) לקמן בתוספות ד"ה דמדאורייתא מדייק ר"י אשר קלקול דאיסור דומה לקלקול דשלישי פסול לתרומה
- (ב) ולכן אלו שרי להוסיף טומאה על תרומה שלישי פסול מובן דשרי נמי להוסיף טומאה על איסור
- (ג) ונמצא עוד
- (i) דכיון דקבענו אשר קלקול של טמא גדול ביחס לקלקול של פסול
- (ii) מוכרח אשר קלקול של טמא גדול נמי ביחס לקלקול של איסור
- (7) הקדמה ז'
- (א) קלקול דאורייתא גדול ביחס לקלקול דרבנן
- (8) הקדמה ח'
- (א) נבאר להלן בדף טו. ודף טז:
- (i) דריש לקיש משום בר קפרא לאו במהלך זו אזיל אלא אית לי' אשר ר' מאיר ור' יוסי תרוייהו קסברי דאין מדמין איסור לטומאה
- (ii) מה שאין כן ר' יוחנן דאית לי' אשר ר' מאיר ור' יוסי תרוייהו קסברי דמדמין איסור לטומאה
- (ב) שים לב
- (i) דלגבי נקודה זו כתב מהרש"א "היינו מה שכתב לקמן בד"ה נימא קסבר ויש לומר כיון דמדר' יהושע יליף וכו'"
- (ii) ולביאור עיין להלן בתוספות דף טו: ד"ה נימא קסבר
- (9) הקדמה ט'
- (א) חמץ בשעה ז' בערב פסח אסור דאורייתא
- (10) גמרא
- (א) קשיא
- (i) "מדבריהם דמאן" יליף ר' מאיר דמותר לשרוף תרומת חמץ דאסור מדרבנן בשעה ו' עם תרומה טמאה שהוא ראשון לטומאה
- (ii) אילימא מדברי ר' חנינא
- (1) מי דמי התם טמא וטמא כלומר דר' חנינא איירי באופן בשר קדש שלישי טמא דאורייתא דתחלת קלקולו גדול מה שאין כן ר' מאיר דאיירי בתרומה בשעה ו' דתחלת קלקולו קטן דאינו אלא איסור דרבנן
- (2) ועוד תיקשי אמאי פליג עלי' ר' יוסי
- (11) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא {בסמוך נייתי פירכא בולטת דמהרש"א}

(i) ליתרצי

(1) דר' מאיר ור' יוסי בשעה ז' פליגי בחמץ דאסור מדאורייתא

(א) דר' מאיר בשיטת ר' יוחנן אזיל דמדמין איסור לטומאה

(i) וכיון דר' חנינא אית לי' אשר שלישי דאורייתא מותר לעשותו שני

(ii) מובן דאיסור דאורייתא נמי מותר לעשותו שני

(2) מה שאין כן ר' יוסי דבשיטת ריש לקיש משום בר קפרא אזיל דאין מדמין איסור לטומאה

ולכן מובן דאין למידק דינו דר' מאיר מן מימרא דר' חנינא

(12) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי קבענו אשר קלקול של טמא גדול ביחס לקלקול של איסור

(ii) ולכן

(1) אף אלו ר' מאיר אית לי' דבעלמא מדמין איסור לטומאה ואף אלו משתעי באיסור דאורייתא בשעה ז'

(2) היאך מקשי תוספות דמצי ר' מאיר ללמוד מהוספה דר' חנינא על קלקול גדול דטומאה דשרי נמי להוסיף לקלקול קטן דאיסור

(ב) ברם שים לב

(i) דלא הוינו מפריכין לקושיא דתוספות אלו הוה מקשי דר' מאיר מצי למילף דינא מן ר' עקיבא דאית לי' דמותר להוסיף לשלישי פסול דאורייתא לעשותו שני

(ii) דהרי קלקול שלישי פסול דאורייתא דומה לקלקול איסור דאורייתא

תוספות ד"ה התם פסול ובא"ד ר' חנינא ובא"ד תיפתר

בד"ה התם פסול כו' תדע דהא ר"י דס"ל לקמן טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא כו' לא יליף מינה איסורא דרבנן כו' עכ"ל לכאורה דר"ל דלא יליף מיניה היינו מהא דר' חנינא אבל קשה דמאי תדע היא זו דהא ודאי ליכא למילף מידי מדר"ה דאימא שלישי דאורייתא יכול לעשותו שני דרבנן למ"ד אין אוכל מטמא אוכל אבל איסור דרבנן אסור לעשותו שני דרבנן דמה"ט לא קשה ליה לר"י מעיקרא אלא לר' עקיבא דמיירי בפסול דאורייתא דיכול לעשותו ראשון דאורייתא דה"נ מותר לעשות מאיסור דרבנן שני דרבנן אבל לר"ה אי איירי בולד דאורייתא ל"ק ליה לר"י מידי משום דאימא שלישי דאורייתא יכול לעשות שני דרבנן אבל איסור דרבנן אינו רשאי לעשות שני דרבנן ונראה דהא שכתבו התוס' תדע כו' לא יליף מינה איסור דרבנן כו' היינו נמי מהא דר"ע וכן קושיית ר"י מעיקרא אלא דקא אמרי תדע מדר' יוסי גם לפי האמת ודו"ק:

בא"ד ר"ח נמי מוסיף אדר"ע כו' לא שמענן שיהא שלישי דרבנן מותר לעשות שני כו' עכ"ל יש לדקדק בדבריהם אמאי לא תקשי להו בפשיטות טפי למאי דמוקי לה בולד טומאה דרבנן למ"ד דאוכל מטמא אוכל הא ר"ח נמי מוסיף הוא דלדידיה אפי' טומאה דרבנן דטהור מעליא הוא יכול לעשותו שני דאורייתא ור"ע לא קאמר אלא דפסול דאורייתא מותר לעשותו שני דאורייתא והיא בעצמה פירכת ירושלמי לא בא ר"ע אלא לפחות דהיינו לר"ח אפי' טהור מעליא מדאורי' יכול לעשותו שני דאורייתא ור' עקיבא לא קאמר אלא פסול דאורייתא דיכול לעשותו שני דאורייתא ויש ליישב דבריהם דודאי למ"ד אוכל מטמא אוכל יש להקשות כן בפשיטות וכדפרי' בירושלמי אלא שהוסיפו התוס' לומר דלמ"ד נמי אין אוכל מטמא אוכל יש להקשות דר"ח מוסיף הוא דהא דמותר לאיסור [שלישי] דרבנן לעשותו שני דרבנן ליכא למילף להיתרא מהא דר"ע ומהא דר"ח איכא למילף כמ"ש התוס' לעיל מיניה ודו"ק:

בא"ד תפתר בטבול יום דבית הפרס שהוא מדבריהם כו' עכ"ל ק"ק לפ"ז דאימא דר"ח בולד טומאה דאורי' איירי ומדבריהם דקאמ' ר"מ אדר"ע קאי דאיירי בטבול יום דרבנן דיכול לעשות דאוריית' ובהא גופיה נמי איכא למימר מוסיף אדר"ח ויש ליישב ודו"ק:

(1) הקדמה א'

- (א) שלישי בתרומה פוסל ואינו מטמא
- (ב) שלישי בקדש מטמא ועושה רביעי

(2) הקדמה ב'

- (א) קלקול תרומה שלישי פסול דומה לקלקול איסור

(3) הקדמה ג'

- (א) קלקול דאורייתא גדול ביחס לקלקול דרבנן

(4) הקדמה ד'

- (א) קלקול שלישי בקדש דאורייתא גדול ביחס לקלקול איסור דאורייתא

- (ב) ברם קלקול שלישי בקדש דרבנן דומה לקלקול איסור דרבנן כמבואר בתוספות להלן ד"ה דאורייתא

(5) הקדמה ה'

(א) בשלב זה נוקטין אשר ר' חנינא בשלישי דאורייתא איירי

(6) הקדמה ו'

(א) בציוור דר' עקיבא דאיירי בשמן שנטמא בנר ליכא אוכל ומובן דלית ענין דאוכל מטמא אוכל

(7) המשך דגמרא

(א) "מדבריהם דמאן" יליף ר' מאיר דמותר לשרוף תרומה חמץ טהורה דאסור מדרבנן בשעה ו' עם תרומה טמאה שהוא ראשון אף על פי דבשריפה זו מטמאין תרומה טהורה לעשותה שני

(ב) שאלה כמבואר בתוספות

(i) האם כיוון ר' מאיר לדברי ר' חנינא אליבא מאן דאמר דאין אוכל מטמא אוכל

טבלא א' – אלו אין אוכל מטמא אוכל		
ר' חנינא	ר' מאיר	
שלישי דאורייתא	איסור דרבנן	תחלה
שני דרבנן (דאין אוכל מטמא אוכל)	שני דרבנן (דאין אוכל מטמא אוכל)	סוף

(ii) או האם כיוון ר' מאיר לדברי ר' חנינא אליבא מאן דאמר אוכל מטמא אוכל

טבלא ב' – אלו אוכל מטמא אוכל		
ר' חנינא	ר' מאיר	
שלישי דאורייתא	איסור דרבנן	תחלה
שני דאורייתא (דאוכל מטמא אוכל)	שני דאורייתא (דאוכל מטמא אוכל)	סוף

(ג) תשובה

(i) לא יתכן

(ii) דבין בטבלא א' בין בטבלא ב' שלישי דאורייתא שהיא תחלת קלקול באופן דר' חנינא גדול ביחס לאיסור דרבנן שהוא תחלת קלקול דרבנן באופן דר' מאיר

(iii) ודלכן מהך דר' חנינא דשרי להוסיף טומאה לקלקול גדול אין לר' מאיר להסיק דמותר להוסיף טומאה לקלקול קטן

(ד) שאלה

(i) האם כיוון ר' מאיר לדברי ר' עקיבא

(ה) תשובה

(i) לא יתכן

(ii) דהרי מי דמי התם [בתרומת שמן שלישי] פסול הכא [בתרומה בשעה ו'] טהור

(8) תוספות

(א) קשיא לתשובה דגמרא

(i) הרי קבענו דקלקולו של איסור דומה לקלקולו של שלישי פסול בתרומה

(ב) תירוץ

(i) מכל מקום איסור דרבנן בשעה ו' קלקול קטן הוא לגבי פסול דאורייתא דר' עקיבא

(ii) ולכן מן הא דר' עקיבא דשרי להוסיף טומאה לקלקול גדול אין לר' מאיר למילף דמותר להוסיף טומאה לקלקול קטן

(9) תוספות

(א) קושיית ר"י

(i) כדנבאר להלן בפרטיות לכאורה מצי ר' מאיר למילף דינו מן מלמד מסוים

(1) אף בציור **דהתחלת** קלקולו דמלמד גדול לגבי התחלת קלקולו של דינו דר' מאיר

(2) ובלבד **דהוספת** טומאה למלמד אינה קטנה בערך (proportionately) להוספת טומאה

בדינו ר' מאיר

(ii) השתא

(1) נעיין בהוספות דר' מאיר ור' עקיבא אלו אין אוכל מטמא אוכל

טבלא ג' קושיית ר"י אליבא דר' עקיבא אלו אין אוכל מטמא אוכל		
	ר' עקיבא	ר' מאיר
תחלה	פסול דאורייתא	איסור דרבנן
סוף	שני דאורייתא (דבשמן ונר ליכא אוכל דמטמא אוכל)	שני דרבנן (דאין אוכל מטמא אוכל)

(2) ותמצא דהוספה דר' מאיר מן איסור דרבנן לשני דרבנן (כיון דאין אוכל מטמא אוכל)

לכאורה דומה בערך להוספה דר' עקיבא מן פסול דאורייתא לשני דאורייתא (כיון דבציור דר' עקיבא ליכא אוכל דמטמא אוכל)

(3) ואמאי לא מצי ר' מאיר למילף דינא מן הך דר' עקיבא הגם דהתחלת קלקול בהך דר' מאיר

קטן ביחס להתחלת קלקול בהך דר' עקיבא

(iii) שים לב

(1) אשר טבלא דלהלן מנמק טעמא דקושיא זו אין להקשותה להוספה דר' חנינא

טבלא ד' ניחא לר"י אליבא דר' חנינא אלו אין אוכל מטמא אוכל		
	ר' חנינא	ר' מאיר
תחלה	שלישי דאורייתא	איסור דרבנן
סוף	שני דרבנן (דהרי ר' חנינא באוכל משתעי)	שני דרבנן (דאין אוכל מטמא אוכל)

(2) דהיינו

(א) ר' חנינא באוכל משתעי ולכן הוספת טומאה לבשר שלישי אינו אלא לשני דרבנן כיון דאין אוכל מטמא אוכל

(ב) ומובן אשר הוספת קלקולו דציור דר' חנינא מן שלישי דאורייתא לשני דרבנן קטנה היא

בערך לגבי הוספת קלקולו דציור דר' מאיר מן איסור דרבנן לשני דרבנן

(ב) תירוץ לקושיית ר"י

(i) אכן מוכרח מקושיא זו דבהתחלת קלקול גרידא תליא מילתא

(ii) ולכן

(1) באופן דהתחלת קלקולו של מלמד גדולה ביחס להתחלת קלקולו דציור דר' מאיר

(2) לא מעלה ולא מוריד הא דהוספת קלקול של מלמד אינה קטנה בערך להוספת קלקולו של

ציור דר' מאיר

(10) הקדמות להמשך תוספות

(א) להלן נייתי שיטת ר' ירמיה בדף טו:

(ב) תוספות אית להו אשר שיטת נימא קסבר בדף יד: דומה לשיטת ר' ירמיה

ג) לשיטת ר' ירמיה' ולשיטת נימא קסבר אליבא דמאן דאמר דאין אוכל מטמא אוכל פליגי ר' מאיר ור' יוסי כבטבלא דלהלן באלו התחלות קלקולו דר' חנינא דאורייתא היא או דרבנן

טבלא ה' נימא קסבר לר' מאיר ור' יוסי אלו אין אוכל מטמא אוכל			
	ר' חנינא אליבא דר' מאיר	ר' חנינא אליבא דר' יוסי	ציוור דר' מאיר
תחלה	שלישי דרבנן	שלישי דאורייתא	איסור דרבנן
סוף	שני דרבנן (דאין אוכל מטמא אוכל)	שני דרבנן (דאין אוכל מטמא אוכל)	שני דרבנן (דאין אוכל מטמא אוכל)

ד) בקיצור

i) לר' מאיר התחלת קלקולו (איסור דרבנן) דציוור דר' מאיר דומה להתחלת קלקולו דהא דר' חנינא (שלישי דרבנן) ולכן יליף ר' מאיר דשרי להוסיף שני דרבנן לאיסור דרבנן

ii) מה שאין כן לר' יוסי דהתחלת קלקולו (איסור דרבנן) דציוור דר' מאיר קטן לגבי התחלת קלקולו דהא דר' חנינא (שלישי דאורייתא) ולכן לא יליף ר' יוסי דשרי להוסיף שני דרבנן לאיסור דרבנן

11) המשך תוספות

א) "תדע" דמוכרח משיטת ר' יוסי אליבא דר' ירמיה'

i) דלית להביא סיעתא לדינו דר' מאיר ממלמד אשר התחלת קלקולו גדול ביחס לציוור דינו דר' מאיר

ii) ודלא מעלה ולא מוריד הא דהוספת קלקולן שוין כבהך דשיטת ר' יוסי אשר הוספת קלקול בציוור של ר' חנינא דהיינו לשני דרבנן אינה קטנה בערך להוספת קלקול לשני דרבנן בציוור דר' מאיר {קושיית מהרש"א להלן בולטת}

טבלא ו' נימא קסבר לר' מאיר ור' יוסי			
	ר' חנינא אליבא דר' מאיר	ר' חנינא אליבא דר' יוסי	ציוור דר' מאיר
תחלה	שלישי דרבנן	שלישי דאורייתא	איסור דרבנן
סוף	שני דרבנן	שני דרבנן	שני דרבנן

12) מהרש"א

א) קשיא

i) אין לבאר כלום מן שיטה דר' יוסי

ii) דהרי לשיטתו הוספת קלקול דהא דר' חנינא (מן שלישי דאורייתא לשני דרבנן) קטנה היא בערך לגבי הוספת קלקול בהא דר' מאיר (מן איסור דרבנן לשני דרבנן)

טבלא ז' נימא קסבר לר' יוסי		
	ר' חנינא אליבא דר' יוסי	ציוור דר' מאיר
תחלה	שלישי דאורייתא	איסור דרבנן
סוף	שני דרבנן	שני דרבנן
	מן שלישי דאורייתא לשני דרבנן	מן איסור דרבנן לשני דרבנן

iii) והי לך הוכחה אשר הוספה מן שלישי דאורייתא לשני דרבנן קטנה היא בערך להוספה מן איסור דרבנן לשני דרבנן

(1) דבטבלאות ג' וד' לעיל קבענו

א) דהגם דהקשה ר"י למה לא מצי ר' מאיר למילף דיני' להוסיף מן איסור דרבנן לשני דרבנן מן ר' עקיבא דמוסיף מן פסול דאורייתא לשני דאורייתא

ב) ניחא היל' לר"י הא דלא מצי ר' מאיר למילף דיני' להוסיף מן איסור דרבנן לשני דרבנן מן ר' חנינא דמוסיף מן שלישי דאורייתא לשני דרבנן

(ב) תירוץ

(i) תוספות באמרם "תדע" לא כיוונו אלא למימר דלשיטת נימא קסבר

(1) אף אלו היינו אזלינן בתר ערך הוספות כבהוה אמינא דר"י

(2) לא ה"ר יוסי יליף דין דר' מאיר מדר' חנינא כיון דאין הוספה דר' חנינא דומה בערך להוספה דר' מאיר כדביארנו

(13) המשך תוספות כמבואר במהרש"א באמצע דיבור ר' חנינא נמי מוסיף

(א) קושיית "ואם תאמר"

(i) עיין בטבלא ח' לשיטת נימא קסבר בין למאן דאמר אין אוכל מטמא אוכל בין למאן דאמר אוכל מטמא אוכל

טבלא ח' נימא קסבר לר' חנינא ור' עקיבא אליבא דר' מאיר		
	ר' חנינא אליבא דר' מאיר	ר' עקיבא
תחלה	שלישי טמא דרבנן	שלישי פסול דאורייתא
סוף	שני דרבנן אלו אין אוכל מטמא אוכל שני דאורייתא אלו אין אוכל מטמא אוכל	שני דאורייתא

(ii) השתא

(1) להתחיל בקלקול דאורייתא (כעין הך דר' עקיבא) ולהוסיף לו טומאה מסתבר יותר מלהתחיל בקלקול דרבנן (כעין הך דר' חנינא) ולהוסיף לו טומאה

(2) נמצא אשר חידוש דר' חנינא גדול יותר מחידוש דר' עקיבא

(3) ואמאי קתני דהוסיף ר' עקיבא דמשמע דחידוש שלו גדול יותר

(14) ירושלמי מוסיף להקשות אשר אלו אוכל מטמא אוכל דאורייתא נמצא אשר חידושו דר' חנינא גדול עוד יותר דשרי אפילו להתחיל בשלישי דרבנן ולעשותו שני דאורייתא

(15) מהרש"א

(א) היינו טעמא דתוספות דלא מקשין הך קושיא נוסף דירושלמי דעדיף להו להדגיש דקושייתן עולה אף למאן דאמר דאין אוכל מטמא אוכל

(16) המשך תוספות

(א) תירוץ דירושלמי

(i) ר' עקיבא מתחיל בשלישי פסול דרבנן בשמן תרומה דנטמא בשני דרבנן כגון בטבול יום דרבנן

(ii) וקלקול תרומת שלישי פסול דרבנן בצירור דר' עקיבא קטנה היא ביחס לקלקול שלישי בקדש בצירור דר' חנינא – ומובן דחידושו דר' עקיבא גדול מן חידושו דר' חנינא

טבלא ט' נימא קסבר לר' חנינא ור' עקיבא אליבא דירושלמי לר' מאיר		
	ר' חנינא אליבא דר' מאיר	ר' עקיבא
תחלה	שלישי דרבנן	שלישי פסול דרבנן
סוף	שני דרבנן אלו אין אוכל מטמא אוכל שני דאורייתא אלו אין אוכל מטמא אוכל	שני דאורייתא

(17) מהרש"א בא"ד תפתר

(א) קשיא לירושלמי

(i) אם כן לתרץ קושיא דגמרא "מדבריהם דמאן" נפרש בפשיטות לר' מאיר כטבלא זו

טבלא י' קושיית תוספות לירושלמי			
	ר' חנינא אליבא דר' מאיר	ר' עקיבא	ר' מאיר
תחלה	שלישי דאורייתא	שלישי פסול דרבנן	איסור דרבנן
סוף	שני דרבנן אלו אין אוכל מטמא אוכל שני דאורייתא אלו אין אוכל מטמא אוכל	שני דאורייתא	שני דרבנן אלו אין אוכל מטמא אוכל שני דאורייתא אלו אין אוכל מטמא אוכל

(ii) דהיינו דר' חנינא משתעי בשלישי דאורייתא

(1) ולמאן דאמר אוכל מטמא אוכל אשמועין ר' חנינא דשרי לעשותו שני דאורייתא

(2) ולמאן דאמר דאין אוכל מטמא אוכל אשמועין ר' חנינא דשרי לעשותו שני דרבנן

(iii) ור' עקיבא מוסיף דשרי להוסיף אפילו לשלישי פסול דרבנן ולעשותו שני דאורייתא

(iv) השתא

(1) כיון דאיסור דומה בקלקולו לשלישי פסול

(2) על ר' עקיבא סמיך ר' מאיר למימר דשרי להוסיף לאיסור דרבנן

(א) ולעשותו שני דאורייתא אליבא דמאן דאמר אוכל מטמא אוכל

(ב) ולעשותו מיהת שני דרבנן למאן דאמר דאין אוכל מטמא אוכל

דף טו.

רש"י ד"ה יניחה וד"ה דיקא נמי

[דף טו עמוד א] בפירש"י בד"ה יניחה במקום כו' זכיון דאינה ראויה אלא להדלקה יכול לגרום לה טומאה והא נמי אפי' טהורה בת ביעור כו' עכ"ל ר"ל אף על גב דהכא בתלויה שרי ר' יהושע יליף מינה ר"מ אף בטהורה מה"ט זכיון דחזינן דר"י שרי באינה ראויה אלא להדלקה הך טהורה דהכא גבי פסח נמי בת ביעור היא ואינה ראויה אלא לשריפה ומיהו ר"י פליג עלה במתני' וקאמר דיש לחלק בין תלויה לטהורה ומודה ר' יהושע בטהורה ולמאי דמסיק דהכא לא שרי רבי יהושע אלא משום גרמא ובההיא דלקמן חבית שנשברה שרי ר' יהושע אף בידים משני לה בסוף פרקין דההיא משום הפסד חולין שרי אף בידים ולקמן בברייתא נמי דקתני בדברי רבי יוסי אבל היאך נשרוף תלויה עם הטמאה ובמתני' דהכא שרי ליה אליבא דר' יהושע בתלויה בסוף פרקין פריך לה ומשני הא ר' יוסי הא ר"ש ע"ש ומה שכתב מהרש"ל בזה אין צורך ודו"ק:

בד"ה דיקא נמי כו' דמודה ר"א ור"י בזו ש"מ מינייהו הוה יליף כו' עכ"ל ודקאמר ליה על מה נחלקו על התלויה כו' ר"ל דאיכא למימר דכי מיקל ר"י בתלויה גבי חבית שנולד לה ספק טומאה ותנא גרמא והוא הדין בידים מיהו בטהורה ליכא למימר דמיקל כך פרש"י לקמן למאי דמוקי לה דר"מ מזדר"ח יליף וכן יש לפרש הכא למאן דמוקי לה דמזדר"י יליף אבל הוא דחוק דמאי קשיא ליה מהך תלויה דחביות שנולד לה ספק טומאה דהא איכא לפלוגי שפיר בין גרמא ובין בידים כדמפליג בהדיא תלמודא אבל הנכון דקא"ל על מה נחלקו על תלויה כו' היינו לר"ש דלא מפליג בין גרמא ובין בידים דפליגי ר"א ור"י הכא בתלויה דאמרינן לקמן בסוף פירקין וכמ"ש לעיל ויש לכוון פירושו ג"כ על דרך זה דתנא גרמא וה"ה בידים היינו לר"ש דס"פ ותו לא מידי ודו"ק:

(1) הקדמה א' – משנה דפסח בדף יד.

(א) ר' מאיר

(i) מדבריהם למדנו אשר בשעה ו' בערב פסח שורפין תרומה טהורה שהיא אסור דרבנן עם הטמאה

(ii) אף על פי שבשריפה זו מטמאין לתרומה טהורה

(ב) ר' יוסי

(i) הך דר' מאיר אינה היא המדה דדיקא בתלוי' אומר ר' יהושע ששורפין שתיהן כאחת להוסיף טומאה בידים

(2) גמרא

(א) שאלה

(i) מן דבריהם דמאן למד ר' מאיר דין שלו

(ב) תשובה דריש לקיש משום בר קפרא

(i) מדברי ר' יהושע בברייתא דחבית שנולד לה ספק דאית ליה דמותר לגרום טומאה לתרומה תלוי'

(ii) ור' מאיר מדברי ר' יהושע מדייק דכמו כן שורפין תרומה טהורה עם תרומה טמאה בשעה ו' בערב פסח

(ג) קשיא לריש לקיש

- (i) בברייתא לא קתני ר' יהושע אלא דמותר לגרום טומאה והאיך יליף מיני' ר' מאיר דמותר לטמאות בידים
- (ii) בקיצור "התם גרמא בעלמא הכא בידים"
- (ד) תירוץ
- (i) אין הכי נמי
- (ii) ובקושטא ר' מאיר אברייתא דחבית שנשברה כדו סמיך דקתני דר' יהושע מתיר לטמאות בידים אפילו תרומה טהורה
- (ה) שאלה
- (i) מאי טעמא דר' יוסי דפליג ואומר דאינה היא המדה
- (ו) תשובה
- (i) ר' יוסי ס"ל דשאני ברייתא דחבית שנשברה כדו דאיכא הפסד חולין
- (3) רש"י כמבואר במהרש"א בד"ה יניחנה
- (א) שאלה
- (i) בהוה אמינא דגמרא בעוד דסמכי על ברייתא דחבית שנולד לה ספק
- (ii) האיך סליק אדעתיהו דר' מאיר ללמוד דין שלו בתרומה טהורה מהך דתרומה תלוי'
- (ב) תשובה
- (i) סבירא להו דכמו דתלוי' לא חזי אלא להסקה כמו כן טהורה בשעה ו' לא חזי אלא לשריפה
- (ג) שאלה
- (i) ובהוה אמינא האיך הבינו טעמא דר' יוסי דפליג
- (ד) תשובה
- (i) ר' יוסי אית לי' דסברא "דלא חזי אלא להסקה" לא מספיק לדמות תרומה תלוי' לתרומה טהורה
- (4) רש"י בעמוד ב' ד"ה הכא קאמר לי' כמבואר במהרש"א ד"ה דיקא נמי
- (א) שאלה
- (i) כיון דקבענו דבגמרא סמכי על "התם גרמא בעלמא הכא בידים" להסיק דלית למילף דינו דר' מאיר מן ברייתא דחבית שנולד לה ספק
- (ii) האם מצינו למימר דטעמי' דר' יוסי דלית למיפק כלום מן ברייתא דחבית שנולד לה ספק היינו משום דברייתא לא איירי אלא בגרמא
- (ב) תשובה
- (i) לא יתכן
- (ii) דהרי במשנה דפסח מחלק ר' יוסי דיקא בין תלוי' לטהורה ולא מחלק בין גרמא לבידים
- (ג) שים לב בדרך אגב
- (i) דהגם דרש"י בעמוד ב' לא נחית אלא לפרש דברי ר' יוחנן אשר פרטי דבריו אינן מענייננו עכשיו
- (ii) מ"מ דברי רש"י שם נחתי אף לענייננו לפרש טעמא דר' יוסי אליבא דריש לקיש משום בר קפרא
- (5) מהרש"א

(א) הקדמה לקושיא לרש"י

(i) בדף כ: מקשי בגמרא ג' קושיות

(1) מאי טעמא

(א) דבמשנה דף יד. שרי ר' יוסי להוסיף טומאה אפילו לתלוי' ואפילו בידים

(ב) בברייתא דחבית שנוולד לה ספק לא שרי להוסיף טומאה לתלוי' אלא בגרמא

(ג) ובברייתא דחבית שנשברה כדו שרי לטמאות אפילו בטהורה ואפילו בידים

(ii) ומתרצי

(1) שאני ברייתא דחבית שנשברה כדו דאיכא הפסד חולין

(2) במשנה דפסח מייתי ר' יוסי שיטת ר' שמעון בהבנת ר' יהושע דהיכא דליכא הפסד חולין שרי לטמאות תלוי' אפילו בידים

(3) בברייתא דחבית שנוולד לה ספק ובברייתא דפסח מייתי ר' יוסי שיטת עצמו בהבנת ר' יהושע דהיכא דליכא הפסד חולין אפילו תרומה תלוי' לא שרי לטמאות אלא בגרמא בעלמא

(ב) קשיא

(i) מאי דוחקי' לרש"י להסיק אשר אין לחלק בין גרמא לבידים

(ג) תירוץ

(i) יכול להיות אשר רש"י מנמק שיטתו דר' שמעון

דף טו.

תד"ה וולד טומאה דרבנן ובא"ד הקשה ר"י ורש"י דף טו: ד"ה ר' יוסי

תוס' בד"ה וולד טומאה כו' ולפרש"י אינו היא מן המדה דרבי יוסי היינו דלא מדמינן איסור דרבנן לטומאה כו' עכ"ל וצ"ל לפום סברא דהשתא דלא מדמינן איסור לטומאה בשבע נמי אוסר ר"י אבל לא קאי הכי לקמן למאי דקאמר ר' יוחנן דבשבע ד"ה שורפין דהשתא ע"כ מדמדמינן איסור דאורייתא לטומאה דאורייתא ה"ג מדמינן איסור דרבנן לטומאה דרבנן כפירש"י לקמן בהדיא גבי הא דפריך א"ה אמאי אינה היא מן המדה ומש"ה הוצרך ר' ירמיה לאוקמא דלכ"ע מדמינן איסור לטומאה אלא דפליגי בטומאת משקין לטמא אחרים אי הוה דאורייתא אי לא ולכך הוצרך רש"י לשנות פירושו לקמן דהכא פירש וולד טומאה דרבנן דהיינו שהכלי שנשטמא ממשקין ובההיא דר' ירמיה פי' שהמשקין נשטמאו מהכלי משום דהכא לכ"ע הוה ההיא דר"ח וולד טומאה דרבנן דהיינו שהכלי נשטמא במשקין ובהא פליגי דר"מ מדמה איסור לטומאה ור"י אינו מדמה איסור לטומאה אבל לקמן דר' יוסי מודה בז' דשורפין וע"כ מדמה איסור לטומאה הוצרך לפרש לר' יוסי דהוה וולד דאורייתא היינו שהמשקין נשטמאו בכלי והבשר מן המשקין טומאת משקין לטמא אחרים דהיינו אוכל ומשקין דאורייתא אבל הכלי מן המשקים ודאי אינו טמא אלא מדרבנן דמדאורייתא אין הכלי טמא אלא מאב הטומאה זהו הנראה לי משיטת רש"י וק"ל:

בא"ד הקשה ר"י למ"ד אין אוכל כו' א"כ לר' יוסי לא משכחת שלישי דאורייתא כו' עכ"ל בפשיטות לרבי ירמיה דמוקי לה שלישי דאורייתא ע"י משקין לא תקשי להו דאימא ר' ירמיה סבר אוכל מטמא אוכל והוה תוספת טומאה מדאורייתא דשלישי דאורייתא עושה שני דאורייתא וכן פרש"י לקמן אלא למ"ד אין אוכל מטמא אוכל קשיא להו שפיר לר' יוסי דמוקי לה בשלישי דאורייתא א"א לאשכוחי אלא שנגע הבשר במשקין שניים וא"כ לא הוה תוספת ולא ניחא להו למימר גם בזה כפירש"י לקמן דרבינא דס"ל אין אוכל מטמא אוכל מוקי לה בתוספת טומאה דרבנן כדמוקמינן לה ברישא ע"ש אבל לר"מ ל"ק להו דשלישי [דרבנן] הכא אפשר לאשכוחי בלא משקין ולא תקשי להו נמי לר"מ בעלמא למ"ד אין אוכל מטמא אוכל היכן אשכחן שלישי דאורייתא כיון דס"ל טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן די"ל דאפשר לאשכוחי שלישי דאורייתא במשקין שנשטמאו באוכל שנשטמאו בכלי ראשון וכ"כ התוס' לקמן ודו"ק:

כפירש"י בד"ה ור"י לטעמיה כו' ורבינא דאית ליה כו' ומוקי לה לתוספת טומאה דרבנן כו' ומאי מדבריהם מדר"א ור"י עכ"ל אין לפרשו לתוספת טומאה דרבנן בולד טומאה דרבנן וכמו שפירש"י לעיל שהבשר נשטמא בכלי שנשטמא במשקה שנשטמ' בשרץ דא"כ לא אצטריך ליה לפרושי מדבריהן מדר"א ור"י אלא מדברי ר"ח כדאמרי' לעיל ורבי יוסי פליג דלא נילף איסור דרבנן מטומאה דרבנן כמ"ש התוס' לעיל לשיטת רש"י ואם נאמר דר"י מודה בזה ע"כ דיליף איסור מטומאה וא"כ הדרן קושיין לדוכתין אמאי אינה היא מן המדה אלא דר"ל כדאוקמה ר"ל משום בר קפרא וולד טומאה דאורייתא ולא הוי אלא תוספת טומאה דרבנן כיון שאין אוכל מטמא אוכל ומיהו ליכא לאשכוחי שיהיה הבשר וולד טומאה דאורייתא אלא ע"י עצים ולבונה כמ"ש התוספות דע"י אוכל ליכא לאוקמא דאין אוכל מטמא אוכל ואם ע"י כלי שנשטמא במשקין לא הוה אלא וולד מדרבנן ואם ע"י משקין

שנטמאו בכלי אפילו לר"י דאית ליה טומאת משקין דאורייתא תקשי כדפרכינן דלא הוה תוספת טומאה דרבנן דע"י משקין נמי נעשה הבשר שני דרבנן ודו"ק:

- (1) הקדמה א'
  - א) ר' עקיבא אליבא דר' יוסי אית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא
- (2) הקדמה ב'
  - א) לכולי עלמא משקין ראשון מטמאי כלי דיקא מדרבנן
- (3) הקדמה ג'
  - א) כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה מדרבנן
- (4) הקדמה ד'
  - א) רב אדא בר אהבה ואביי סברי דאוכל מטמא אוכל בקדש
  - ב) רבינא סבר דאין אוכל מטמא אוכל בקדש
- (5) הקדמה ה'
  - א) משנה i) ר' חנינא
  - (1) מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף בשר קדשים שלישי עם הבשר שנטמא באב הטומאה ונעשה ראשון
  - (2) ואף על פי שהוסיפו לטומאת שלישי לעשותו שני
    - ב) הוסיף ר' עקיבא
      - i) מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק שמן תרומה שלישי פסול בנר שנטמא בטמא מת
      - ii) אף על פי שהוסיפו לטומאת שלישי
    - ג) ר' מאיר
      - i) מדבריהם למדנו אשר בשעה ו' בערב פסח שורפין תרומה טהורה שהיא אסור דרבנן עם הטמאה
      - ii) אף על פי שבשריפה זו מטמאין לתרומה הטהורה
    - ד) ר' יוסי
      - i) הך דר' מאיר אינה היא המדה
  - (6) הקדמה ו'
    - א) כל שתחלת קלקולו גדול מסתבר יותר דמותר להוסיף לו טומאה
    - ב) וכל שתחלת קלקולו קטן לא מסתבר כל כך דמותר להוסיף לו טומאה
  - (7) הקדמה ז'
    - א) קלקול דאורייתא גדול לגבי קלקול דרבנן
  - (8) הקדמה ח'
    - א) קלקול שלישי דרבנן דומה לקלקול איסור דרבנן
  - (9) גמרא

(א) שאלה

(i) מדבריהם דמאן

(ב) תשובה – שיטת "נימא קסבר" להבנת רש"י

(i) ר' מאיר ור' יוסי תרוייהו קסברי דר' חנינא במשנה משתעי בשלישי דרבנן דנטמא בכלי שני דרבנן דנטמא במשקין ראשון וקא משמע לן דמותר להוסיף

(א) שני דאורייתא אלו אוכל מטמא אוכל

(ב) שני דרבנן אלו אין אוכל מטמא אוכל

(ii) ומזה דייק ר' מאיר אשר תרומת חמץ בשעה ו' דאסור מדרבנן שרי להוסיף לי'

(1) טומאת שני דאורייתא אלו אוכל מטמא אוכל

(2) או טומאת שני דרבנן אלו אין אוכל מטמא אוכל

(iii) ור' יוסי פליג מחמת דאית לי' דאין מדמין איסור לטומאה

(10) המשך דגמרא

(א) שיטת ריש לקיש משום בר קפרא למסקנא דגמרא

(i) בין לר' מאיר בין לר' יוסי לא מדמין איסור לטומאה ולכן לית למילף כלום מדברי ר' חנינא

(ii) אלא

(1) ר' מאיר אברייתא דחבית שנשברה כדו סמיך דקתני דר' יהושע מתיר לטמאות בידים אפילו תרומה טהורה

(2) ור' יוסי קסבר דשאני ברייתא דחבית שנשברה כדו דאיכא הפסד חולין

(ב) שאלה

(i) תינה דר' מאיר לא יליף דיני' מן דר' חנינא אבל אכן באיזו אופן משתעי ר' חנינא

(ג) תשובה

(i) מצינו למוקי הך דר' חנינא בשלישי דאורייתא כיון דר' מאיר על כל פנים לאו על הך דר' חנינא סמיך

(11) המשך דגמרא בעמוד ב'

(א) ר' יוחנן אית לי' אשר בשעה ז' אפילו ר' יוסי מודה דשורפין תרומה טהורה עם תרומה טמאה

(ב) קשיא

(i) אי הכי אמאי אמר ר' יוסי דאינה היא המדה

(12) מהרש"א ד"ה וולד טומאה

(א) פירוש לקושיא דגמרא

(i) בד"ה נימא בדף טו: מסקי תוספות מטעם שאינו מעניננו אשר ר' יוחנן דאית לי' אשר ר' יוסי בשעה ז' מודה לר' מאיר מוכרח מטעם שאינו מעניננו

(1) דר' מאיר יליף דיני' מדר' חנינא

(2) ואשר ר' יוסי אית לי' דמדמין איסור דאורייתא לשלישי פסול דאורייתא

(ii) וקבענו לשיטת נימא קסבר דר' מאיר ור' יוסי סבירא להו תרוייהו דר' חנינא משתעי בשלישי דרבנן דנטמאו בכלי שני שנטמא במשקין ראשון

(iii) עכשיו – כמבואר ברש"י ד"ה אי הכי

(1) מסתבר

(א) דכיון דר' יוסי מדמה איסור דאורייתא לשלישי פסול דאורייתא

(ב) אית ל' נמי דמדמה איסור דרבנן לטומאה דרבנן

(2) ולכן מקשי בגמרא למה אמר ר' יוסי אינה היא המדה

(ב) ולכן בלשון מהרש"א בשינוי קצת

(i) הוצרך ר' ירמ' לאוקמא דלכולי עלמא מדמינן איסור לטומאה אלא דפליגי בטומאת משקין לטמא אחרים אי הוה דאורייתא אי לא

(ii) ולכך הוצרך רש"י למימר דאליבא דר' יוחנן לא יתכן עוד למיזל בשיטת נימא קסבר הכלי

(1) דבשיטת נימא קסבר לכ"ע הוה ההיא דר"ח וילד טומאה דרבנן דהיינו שהכלי נטמא במשקין ובהא פליגי דר"מ מדמה איסור לטומאה ור"י אינו מדמה איסור לטומאה

(2) אבל לשיטת ר' יוחנן קבענו דר' יוסי מדמה איסור לטומאה

(iii) ומוכרח למיזל בשיטת ר' ירמ' דר' חנינא מיירי באופן שהמשקין נטמאו בכלי והבשר מן המשקין

(1) ופליגי ר' מאיר ור' יוסי ככה

(א) דלר' מאיר הך שלישי דרבנן הוא דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן ולכן בטיב מדייק ר' מאיר דלאיסור דרבנן שרי להוסיף טומאה

(ב) מה שאין כן לר' יוסי דאית ל' דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ולכן הך שלישי דר' חנינא שלישי דאורייתא הוא דקלקולו גדול ואין להפיק ממנו דינ' דר' מאיר באיסור דרבנן דקלקולו קטן

(2) ודיקא בשעה ז' דאיסור דאורייתא הוא מובן מהך דר' חנינא דשרי לשרוף טהורה עם הטמאה כבמימרא דר' יוחנן

(3) {ברם שים לב דלעיל דף יד: בד"ה הכא טהור וטמא הקשה מהרש"א אשר קלקול שלישי דאורייתא גדול לגבי איסור דאורייתא}

(13) רש"י ד"ה ר' יוסי לטעמי'

(א) קשיא לשיטת ר' ירמ'

(i) הני משקין שני דאליבא דר' ירמ' טימאו לשלישי חשיבי נמי ראשון דרבנן כיון דכל הפוסל וכו' ונמצא דבשר קדש בהך דר' חנינא לא זו בלבד דהוה שלישי דאורייתא לר' יוסי ושלישי דרבנן לר' מאיר אלא אף זו דהוה שני דרבנן בין לר' מאיר בין לר' יוסי

(ii) השתא

(1) אלו אוכל מטמא אוכל ניחא הוספה דר' חנינא דלאחר כך בנגיעת ראשון לטומאה נוסף להך שלישי אף טומאת שני דאורייתא

(2) ברם אלו אין אוכל מטמא אוכל

(א) תיקשי דאמאי קאמר ר' חנינא דאיכא הוספה לטומאתו אלו אח"כ נוגע בראשון לטומאה ונעשה שני דרבנן

(ב) הרי כבר נעשה שני דרבנן בדאיטמא במשקין ליעשות שלישי

(ב) תירוץ

(i) מוכרח דר' ירמי'

(1) ס"ל כרב אדא בר אהבה ואביי דאוכל מטמא אוכל מדאורייתא ולכן בנגיעה לראשון נוסף טומאת שני דאורייתא

(2) ופליג על רבינא דאית לי' דאין אוכל מטמא אוכל

(ג) שאלה

(i) היאך מפרש רבינא הוספה דר' חנינא ו"מדבריהם" דר' מאיר

(ד) תשובה בלשון רש"י

(i) "רבינא מוקי לה לתוספת טומאה דרבנן דמתניתין כדאוקימנא ברישא ומאי מדבריהן מדברי ר' אליעזר ור' יהושע..."

(14) תוספות ד"ה ר' יוסי לטעמי'

(א) תשובה כמבואר במהרש"א בפירש"י ד"ה ר' יוסי לטעמי'

(i) באומרו "כדאוקימנא ברישא" כיוון רש"י להא דאמר ריש לקיש אשר ר' חנינא במתניתין בשלישי דאורייתא משתעי

(ii) וקמ"ל ר' חנינא אליבא דרבינא דשרי להוסיף לשלישי דאורייתא טומאת שני דרבנן (כיוון דרבינא אית לי' דאין אוכל מטמא אוכל דאורייתא) בשריפה עם אוכל ראשון

(iii) השתא

(1) בציוור זה דר' חנינא בשלישי דאורייתא משתעי לא מצי ר' מאיר למיסמך אדר' חנינא להתיר הוספה לאיסור דרבנן

(2) ולכן פירש רש"י אשר לרבינא "מדבריהם" משמעו מדברי ר' אליעזר ור' יהושע כבשיטת ריש לקיש ולא מדברי ר' חנינא כבשיטת ר' ירמי' ומובן דר' יוסי פליג מחמת דאית לי' דהפסד חולין שאני

(15) המשך מהרש"א ד"ה ר' יוסי לטעמי'

(א) שאלה

(i) ניהדר לשיטת "נימא קסבר" בדר' חנינא לפי ביאור רש"י – דהך שלישי דר' חנינא היינו שלישי דרבנן שנטמא בכלי שנעשה שני דרבנן על ידי שנגע במשקין ראשון שנטמאו בשרץ

(ii) האם מצינן למימר אשר באמרו "כדאוקימנא ברישא" כיוון רש"י לשיטה זו ד"נימא קסבר" דהרי באופן שיטה זו לא נטמא הך שלישי דרבנן במשקין ולא הוה שני דרבנן עד שנוגע בראשון ונוסף לו שני דרבנן לשיטת רבינא דאין אוכל מטמא אוכל

(ב) תשובה

(i) לא יתכן דאלו כן הוה מצי רש"י לפרש אשר ר' מאיר על ר' חנינא סמיך ואשר ר' יוסי פליג מחמת דסבירא לי' דאין מדמין איסור לטומאה

(ii) ובאופן "נימא קסבר" ליכא למימר דר' יוסי אית לי' דמדמין איסור לטומאה דאלו כן הדרא קושיא לדוכתא "אי הכי אמאי אמר ר' יוסי דאינה היא המדה"

16) תוספות בא"ד "הקשה ר"י" כמבואר במהרש"א בא"ד הקשה ר"י ומובא נמי במהרש"א על רש"י ד"ה ר' יוסי לטעמי'

(א) ניהדר להוכחת רש"י אשר ר' מאיר אליבא דר' ירמי' מוכרח דסבירא לי' דאוכל מטמא אוכל שלא כרבינא

(i) דאלו אין אוכל מטמא אוכל תיקשי

(1) אמאי קתני ר' חנינא דאיכא הוספה לטומאתו אלו אח"כ נוגע בראשון לטומאה ונעשה שני דרבנן

(2) הרי כבר נעשה שני דרבנן בדאיטמא במשקין שני ליעשות שלישי

(ב) יכול להיות שלא כשיטת רש"י ואכן ר' מאיר לשיטת ר' ירמי' כרבינא סבירא לי'

(i) דמצינן לתרץ קושיות רש"י ככה

(1) דר' מאיר מפרש להך דר' חנינא דשלישי נטמא שלא במשקין אלא באוכלין שני

(2) דבאוכלין לית בי' דין דכל הפוסל ולא הוה אלא שלישי דרבנן גרידא דהרי לרבינא אין אוכל מטמא אוכל

(3) ולכן בנגיעה בראשון נוסף שני דרבנן

(ג) שאלה

(i) ואמאי פליג ר' יוסי

(ד) תשובה

(i) הי לך ב' מהלכים לנמק שיטת ר' יוסי אליבא דרבינא ושים לב אשר בהני מהלכים פליג ר' יוסי על ר' מאיר בעצם ציור דר' חנינא

(1) מהלך א'

(א) ר' יוסי אית לי' דשלישי אכן נטמא במשקין שני ונעשה שלישי דאורייתא לר' יוסי דאית לי' טומאת משקין לטמא דאורייתא ולכן לית למילף מיני' דיני' דר' מאיר באיסור מדרבנן

(ב) ולנמק הוספה דר' חנינא מצינן למימר

(i) דהך דר' חנינא משתעי בדאכתי לא נגזרה גזירה כל הפוסל ולכן הך שלישי דאורייתא אכתי לא נעשה שני דרבנן

(ii) ומובן דהוספה דר' חנינא היינו דנעשה שני דרבנן בנגיעה לראשון

(2) מהלך ב'

(א) ר' יוסי אית לי' דשלישי נטמא בעצים ולבונה שני ונעשה שלישי דאורייתא ולכן לית למילף מיני' דיני' דר' מאיר באיסור מדרבנן

(ב) ואל תיקשי מהו הוספה דר' חנינא

(i) דכיון דלא נטמא הך שלישי במשקין אכתי לא נעשה שני דרבנן

(ii) ומובן שהוספה דר' חנינא היינו דנעשה שני דרבנן בנגיעה לראשון

(ה) שאלה

(i) אין הכי נמי אשר שיטת רש"י לא מוכרחת אבל בקושטא אמאי לא אזיל תוספות בשיטת רש"י

(ו) תשובה

(i) משום איזו טעם לא ניהא להו למיזל בשיטת רש"י

(17) המשך מהרש"א

(א) קשיא לרש"י

(i) קבענו לשיטת רש"י דרבינא כריש לקיש סבירא לי' דאוקי להך דר' חנינא בשלישי דאורייתא

(ii) ותיקשי לר' מאיר אליבא דרבינא היאך אשכחן שלישי דאורייתא כיון דר' מאיר אית לי' נמי אשר טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

(1) דהרי

(א) כיון דאין אוכל מטמא אוכל ליכא למימר אשר אוכלין ראשון טמאו לאוכלין שני וחזר אוכל שני לטמא משקין שלישי

(ב) וליכא למימר נמי שנטמא בכלי שני דהרי כלי שני אינו טמא אלא דרבנן

(ג) וליכא למימר נמי דמשקין שני טמאו לבשר שלישי

(i) ראשית דהרי ר' מאיר אית לי' אשר טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

(ii) ועוד דאז תיקשי כדאמרן דליכא הוספה לר' חנינא כיון דכבר נעשה שני דרבנן

(ב) תירוץ

(i) מוכרח דבשר שלישי נטמא בעצים ולבונה שני דאורייתא

תוספות ד"ה דמדאורייתא טהור

בד"ה דמדאורייתא טהור כו' ואי קסבר דיש להשוותם א"כ בלא שום ראייה יהא איסור דרבנן כו' עכ"ל ולא ניחא להו למימר דמסברא יש להשוות איסור דרבנן לשלישי דרבנן אבל לא לשני דרבנן ולכך הוצרך לראייה דכמו דשלישי דרבנן מותר לעשותו שני ה"נ איסור דרבנן די"ל כיון דאיסור דרבנן אינו אלא כמו פסול אלא דבטומאה דרבנן לא משמע ליה לחלק בין ג' לפסול ה"נ אין לחלק בין ב' לפסול וק"ל:

(1) הקדמה א'

(א) יותר מסתבר דשרי להוסיף טומאה לדבר שכבר יש לו קלקול גדול ולא מסתבר כל כך דשרי להוסיף טומאה לדבר שאין קלקולו גדול כל כך

(2) הקדמה ב'

(א) קלקול איסור דומה לקלקול תרומה שלישי פסול דאינו מטמא אחרים
(ב) איסור ושלישי פסול בתרומה קלקולם קטן לגבי קלקול שלישי בקדש מטמא אחרים

(3) הקדמה ג'

(א) לשיטת "נימא קסבר"

(i) הך דר' חנינא מדובר בשלישי דרבנן אשר מוסיפין לו טומאה ליעשות שני

(ii) ואשר מן הוספה זו יליף ר' מאיר דשרי נמי להוסיף שני לאיסור דרבנן

(ב) והך הוספה לשני לטומאה – בין באופן דר' חנינא בין באופן דר' מאיר – דאורייתא היא אלו אוכל מטמא אוכל ודרבנן היא אלו אין אוכל מטמא אוכל כבטבלאות דלהלן

נימא קסבר דר' מאיר - טבלא א' אלו אוכל מטמא אוכל דאורייתא		
	ר' חנינא בקדש	ר' מאיר
תחלה	שלישי דרבנן	איסור דרבנן
סוף	שני דאורייתא	שני דאורייתא

נימא קסבר דר' מאיר - טבלא ב' אלו אין אוכל מטמא אוכל דאורייתא		
	ר' חנינא בקדש	ר' מאיר
תחלה	שלישי דרבנן	איסור דרבנן
סוף	שני דרבנן	שני דרבנן

(4) תוספות

(א) קשיא בין למאן דאמר דאוכל מטמא אוכל בין למאן דאמר דאין אוכל מטמא אוכל

(i) כיון דקבענו אשר איסור ושלישי פסול דומין בקלקול שלהן

(ii) ותרוייהו קלקול שלהן פחות מן קלקול טמא

(iii) לכאורה לא יתכן הא דאמר ר' מאיר דכיון דשלישי לטומאה דרבנן שרי לעשותו שני אף איסור דרבנן שרי לעשותו שני

(ב) תירוץ

(i) מוכרח

- (1) דהגם דאיסור דאורייתא פחות בקלקולו מן שלישי דאורייתא
- (2) מכל מקום איסור דרבנן דומה בקלקולו לטומאה דרבנן
- ג) קשיא למאן דאמר דאין אוכל מטמא אוכל דאורייתא
- (i) כיון דאיסור דרבנן דומה בקלקולו לטומאה דרבנן ולכאורה לא שני דרבנן ולא שני שלישי דרבנן
- (1) למה צריך ר' מאיר סייעתא "מדבריהם" דשרי לאיסור דרבנן לעשותו שני דרבנן
- (2) הרי ליכא הוספה כל עיקר
- (5) מהרש"א
- א) קשיא
- (i) הוה להו לתוספות לתרץ דאיסור דרבנן דומה בקלקולו דיקא לשלישי דרבנן
- (ii) ולכן
- (1) כיון דבהך דר' מאיר מדובר באופן דאיסור דרבנן נעשה שני דרבנן
- (2) בקושטא איכא הוספה מן איסור לשני דרבנן
- (3) ומתורץ הא דר' מאיר איצטריך למיסמך על הך דר' חנינא
- ב) תירוץ
- (i) כיון דאיסור דרבנן דומה לקלקולו לשלישי דרבנן מסתבר דדומה בקלקולו אף לשני דרבנן
- (1) דכמו דלא מחלקין בין איסור דרבנן לפסול דרבנן ושלישי דרבנן
- (2) מסתבר נמי דלא מחלקין בין איסור דרבנן לפסול דרבנן ושני דרבנן

תוספות בא"ד ואומר ר"י דהא דשרי

בא"ד ואור"י דהא דשרי ר' יהושע במתני' לשרוף תלויה עם הטמאה לר' יוסי כו' עכ"ל לאו דוקא לר' יוסי דאליבא דר"ש מוקמינן לה בס"פ אבל לר' יוסי אפילו תלויה אסור אלא דלר"ש נמי ע"כ שלישי דרבנן אסור לעשותו שני דהא בטהורה מודה ר"ש דאסור לר' יהושע ולא יליף ליה מדר"ת וק"ל:

(1) הקדמה א'

(א) כל שקלקולו גדול מסתבר ביותר דמותר להוסיף לו טומאה

(2) הקדמה ב'

(א) טבלא זו מסכמת מדרגות קלקול באופנים שונים

		מדרגת קלקול
1	טומאה דאורייתא	הכי גדול
2	אסור דרבנן	קטן דומה ל-3
3	שלישי דרבנן	קטן דומה ל-2
4	שלישי תלוי דרבנן	הכי קטן

(3) הקדמה ג' – ר' יוסי אליבא שיטת "נימא קסבר"

(א) ר' חנינא מילף

(i) דמותר להוסיף טומאה לשלישי דאורייתא

(ii) אבל אסור להוסיף טומאה לשלישי דרבנן

(ב) ולכן אסור להוסיף טומאה לתרומה טהורה דאסור מדרבנן בשעה ו'

(4) הקדמה ד'

(א) גמרא בדף כ:

(i) קשיא

(1) ר' יהושע בברייתא דחבית שנוולד לה ספק אוסר לטמא תרומה תלוי בידים

(2) ותיקשי דבמשנה בדף יד. לכאורה אית ליה ר' יהושע דמותר לשרוף תרומה תלוי בידים

(ii) תירוץ

(1) ברייתא דחבית שנוולד לה ספק אתיא כר' יוסי אליבא דר' יהושע דאוסר לטמא תרומה תלוי בידים

(2) משנה בדף יד. אתיא כר' שמעון אליבא דר' יהושע דמתיר לטמאות תלוי בידים וקא משמע לן ר' יוסי

(א) דאפילו ר' שמעון דמתיר לטמא תרומה תלוי בידים

(ב) מכל מקום אוסר להוסיף טומאה לשלישי דרבנן ולכן אוסר נמי להוסיף טומאה לתרומה טהורה דאסורה מדרבנן בשעה ו'

(5) תוספות – הערות מהרש"א נתונים בחצי לבינה []

(א) קשיא

(i) קבענו דר' יהושע אליבא דר' יוסי אית ליה דר' חנינא קסבר דאסור לשלישי דרבנן לעשותו שני [ואשר ר' שמעון ס"ל כר' יוסי]

- (ii) על סמך טבלא דלעיל כל שכן דאסור להוסיף טומאה לתלוי' דרבנן דקלקולו קטן יותר
- (iii) ותיקשי אמאי קאמר ר' יוסי [צריך לומר ר' שמעון] במשנה דמותר לשרוף תרומה תלוי' עם תרומה טהורה

תוספות ד"ה וולד טומאה דאורייתא

בד"ה וולד טומאה דאורייתא כו' אלא ע"י משקין ואז הוי כו' וצ"ל דלא נגזרה כו' עכ"ל צ"ע דהא לכ"ע מוקי הא דר"ה בולד טומאה דאורייתא ואכתי תקשי לר"מ לא אשכחן בבשר וולד וולד טומאה דאורייתא ע"י משקין דהא ס"ל טומאת משקין לטמא אחרים אינו אלא מדרבנן ואם כן למ"ד אין אוכל מטמא אוכל א"א לאשכוחי שיהיה הבשר ג' טומאה דאורייתא ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) ריש לקיש

(i) מתניתין בוולד הטומאה דאורייתא [בין לר' מאיר בין לר' יוסי] ומאי מדבריהם מדברי ר' אליעזר ור' יהושע

(2) הקדמה ב'

(א) ר' מאיר אית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

(3) הקדמה ג'

(א) כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה

(4) תוספות ד"ה וולד טומאה דאורייתא

(א) שאלה

(i) האם מצי ריש לקיש למימר דר' חנינא בשלישי דאורייתא משתעי אף אלו אין אוכל מטמא אוכל

(ב) תשובה

(i) לכאורה לא יתכן דכיון דאין אוכל מטמא אוכל מוכרח אשר הך שלישי דר' חנינא נטמא במשקין שני ולא באוכל

(ii) ותיקשי אשר מכה כל הפוסל הני משקין ראשון דרבנן הוי ומטמאי לבשר בין לשלישי דאורייתא בין לשני דרבנן

(iii) וליכא הוספה לאחר כך כשנעשה שני מדרבנן (כיון דאין אוכל מטמא אוכל) בנגיעתו בראשון לטומאה

(ג) פירכא לתשובה

(i) מצינן לאוקי למשנה לפני דתקנו גזירת כל הפוסל

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) מיהת לר' מאיר אפילו קודם תקנת כל הפוסל לא מצית לאוקי לר' חנינא בשלישי דאורייתא אלו אין אוכל מטמא אוכל

(ii) דכיון דאין אוכל מטמא אוכל מוכרח דהך שלישי דאורייתא נטמא במשקין שני

(iii) וזאת לא יתכן כיון דר' מאיר אית לי' אשר טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

בא"ד והא דנקט

בא"ד והא דנקט ר"ל ולד טומאה דאורייתא כלומר אפי' כו' עכ"ל ר"ל כיון דלדידיה לא ילפינן כלל איסור מטומאה כמ"ש התוס' לקמן א"כ א"נ דהוה ולד טומאה דרבנן ליכא למילף מדר"ח דהוה איסור מטומאה אלא מדרבי יהושע יליף וק"ל:

(1) הקדמה

(א) קבענו לשיטת נימא קסבר

(i) דר' מאיר אית לי' דר' חנינא מילף דשלישי דרבנן מותר להוסיף לו טומאה

(ii) ואית לי' נמי דמדמין איסור לטומאה

(ב) ולכן יליף ר' מאיר מדברי ר' חנינא אשר אף תרומה טהורה דאסורה מדרבנן בשעה ו' שרי להוסיף לה טומאה

(2) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) ריש לקיש קאמר דר' מאיר לא מצי מילף דינו מדר' חנינא משני טעמים

(i) ר' מאיר אית לי' דר' חנינא בשלישי דאורייתא מיירי

(ii) ר' מאיר אית לי' דאין מדמין איסור לטומאה

דף טו:

גמרא אי הכי מאי מודה

[דף טו עמוד ב] גמרא א"ה מאי מודה הכי קא"ל ר"י לר"מ כו' א"ה אמאי אינה כו' דליכא למימר הכא דר' יוסי לאו אדעתיה דהוא סבר ר"מ מזדר' יהושע קא"ל וקא"ל אינה מן המדה וא"ל ר"מ אנא מזדר"ה קאמינא דא"כ לא היה לו לר' יוסי שום תשובה על דברי ר"מ וה"ל להזכיר במתניתין תשובת ר"מ לר"י וק"ל:

(1) משנה

(א) ר' חנינא

(i) מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף בשר קדשים שלישי עם הבשר שנטמא באב הטומאה ונעשה ראשון

(ii) ואף על פי שהוסיפו לטומאת שלישי לעשותו שני

(ב) הוסיף ר' עקיבא

(i) מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק שמן תרומה שלישי פסול בנר שנטמא בטמא מת

(ii) אף על פי שהוסיפו לטומאת שלישי פסול לעשותו שני

(ג) ר' מאיר

(i) מדבריהם למדנו אשר בשעה ו' בערב פסח שורפין תרומה טהורה שהיא אסור דרבנן עם הטמאה

(ii) אף על פי שבשריפה זו מטמאין לתרומה טהורה

(ד) ר' יוסי

(i) הך דר' מאיר אינה היא המדה ומודים ר' אליעזר ור' יהושע וכו'

(2) ברייתא בסוף עמוד א' בדף טו.

(א) אמר ר' יוסי אין הנדון דומה לראי'

(i) שכשהעידו רבותינו על מה העידו [אם על ציור דר' חנינא לית למילף מינה ואם על ציור דר' עקיבא לית למילף מינה]

(ב) אף אנו מודים [דמטמאין תרומה טמאה] אבל היאך נשרוף התלוי עם הטמאה

(3) המשך דגמרא

(א) ריש לקיש

(i) ר' מאיר סמך על ברייתות דר' אליעזר ור' יהושע ולא סמך על הך דר' חנינא

(ב) קשיא

(i) קבענו דר' יוסי בברייתא בסוף עמוד א' תנא תחלה דהך דר' מאיר אינה היא המדה מחמת דאין הנדון דר' מאיר דומה לראי' דר' חנינא ור' עקיבא

(ii) ודיקא לאחר כך תנא להך דר' אליעזר ור' יהושע

(iii) ולכאורה מוכרח דר' מאיר על ר' חנינא סמך

(ג) תירוצ

(i) ר' יוסי לאו אדעת'

(ii) כלומר

(1) תחלה חשב בטעות אשר ר' מאיר על ר' חנינא סמיך ולכן מנמק ר' יוסי דאין הנדון דומה לראי'

(2) וכשהשיב ר' מאיר דעל ברייתות דר' אליעזר ור' יהושע סמיך אמר לי' ר' יוסי אשר אף על ברייתות דר' אליעזר ור' יהושע אין למיסמך

(4) המשך דגמרא

(א) ר' ירמי' אליבא דר' יוחנן

(i) ר' מאיר מדר' חנינא יליף דינא'

(ב) קשיא

(i) אם כן תיקשי לשון משנה דר' יוסי אמר אינה היא המדה ומפרש תיכף דמודים ר' אליעזר ור' יהושע וכו'

(ii) דאלו ר' מאיר על ר' חנינא סמיך מה לי דר' אליעזר ור' יהושע

(5) מהרש"א ד"ה אי הכי מאי מודה

(א) קשיא

(i) לישני דומיא דלעיל

(1) דר' יוסי לאו אדעתא' וחשב דר' מאיר על ר' אליעזר ור' יהושע סמיך ולכן מנמק ר' יוסי דהך דר' אליעזר ור' יהושע אינה היא המדה

(2) ולאח"כ אכן אמר לי' ר' מאיר אנא מדר' חנינא קאמינא

(ב) תירוצ'

(i) אם כן לא הפריך ר' יוסי לתשובת ר' מאיר וה"ל למשנה להזכיר תשובתו דר' מאיר

רש"י ד"ה ור"י לטעמי

בפירוש"י בד"ה ור"י לטעמיה כו' ורבינא דאית ליה כו' ומוקי לה לתוספת טומאה דרבנן כו' ומאי מדבריהם מדר"א ור"י עכ"ל אין לפרשו לתוספת טומאה דרבנן בולד טומאה דרבנן וכמו שפירש"י לעיל שהבשר נטמא בכלי שננטמא במשקה שננטמ' בשרץ דא"כ לא אצטריך ליה לפרושי מדבריהן מדר"א ור"י אלא מדברי ר"ח כדאמרי' לעיל ורבי יוסי פליג דלא נילף איסור דרבנן מטומאה דרבנן כמ"ש התוס' לעיל לשיטת רש"י ואם נאמר דר"י מודה בז' ע"כ דיליף איסור מטומאה וא"כ הדרן קושיין לדוכתין אמאי אינה היא מן המדה אלא דר"ל כדאוקמה ר"ל משום בר קפרא ולד טומאה דאוריין ולא הוי אלא תוספת טומאה דרבנן כיון שאין אוכל מטמא אוכל ומיהו ליכא לאשכוחי שיהיה הבשר ולד טומאה דאורייתא אלא ע"י עצים ולבונה כמ"ש התוספות דע"י אוכל ליכא לאוקמא דאין אוכל מטמא אוכל ואם ע"י כלי שננטמא במשקין לא הוה אלא ולד מדרבנן ואם ע"י משקין שננטמאו בכלי אפילו לר"י דאית ליה טומאת משקין דאורייתא תקשי כדפרכינן דלא הוה תוספת טומאה דרבנן דע"י משקין נמי נעשה הבשר שני דרבנן ודו"ק:

עיין לעיל בתד"ה טומאה דרבנן

תד"ה ר' יוסי לטעמי

תוספות בד"ה ר' יוסי כו' גבי חולין כו' דשני עושה שלישי ולכ"ע אין אוכל מטמא אוכל שלישי ע"כ היינו משקה עכ"ל כצ"ל ור"ל דע"כ השלישי היינו משקה דהיינו שהמשקה נטמא באוכל שנטמא בכלי שנטמא בשרץ דבאוכל ג' ליכא לאשכוחי אם ע"י אוכל שני הא אין אוכל מטמא אוכל לכ"ע בחולין ואם ע"י כלי שני הא אין כלי נטמא אלא מאב הטומאה ואם ע"י משקין שני הא אין משקין מטמאין אחרים לר"מ ואם ע"י עצים ולבונה כמ"ש התוס' לעיל היינו בקודש אבל בחולין לא שייך טומאת עצים ולבונה ונראה דהקושיא קמייתא שבתוספות נמי מיושב בזה כיון דר"מ אליבא דר"ע קאמר הכי שפיר קאמר דר"י לטעמיה דסבר אליבא דר"ע טומאת משקין דאורייתא דהכא אמתני' עיקר מלתייהו דשרי בז' מרבי עקיבא ילפי להו דמתיר לשרוף פסול דאורייתא עם הטמא ולא הוי תקשי להו מעיקרא לר' יוסי דאין זה לטעמיה אלא ר"מ אליביה דנפשיה קאמר תקשי להו דר"י אליביה דנפשיה נמי קאמר הכי ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) ויקרא יא' לג'

(i) וכל כלי חרס אשר יפול מהם אל תוכו כל [חולין] אשר בתוכו יטמא

(ב) המשך בויקרא יא' לד'

(i) רישא דקרא

(1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

(ii) סיפא דקרא

(1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

(2) הקדמה ב'

(א) ר' עקיבא דריש ליטמא דרישא בפתח צירי למילף אשר אוכל שני מטמא אחרים לעשות שלישי

(ב) ודריש נמי ליטמא דסיפא בפתח צירי למילף דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא

(3) הקדמה ג'

(א) ר' מאיר אית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

(4) משנה

(א) ר' חנינא

(i) מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף בשר קדשים שלישי עם הבשר שנטמא באב הטומאה ונעשה ראשון

(ii) ואף על פי שהוסיפו לטומאת שלישי לעשותו שני

(ב) הוסיף ר' עקיבא

(i) מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק שמן תרומה שלישי פסול בנר שנטמא בטמא מת

(ii) אף על פי שהוסיפו לטומאת שלישי פסול לעשותו שני

(ג) ר' מאיר

- (i) מדבריהם למדנו אשר בשעה ו' בערב פסח שורפין תרומה טהורה שהיא אסור דרבנן עם הטמאה
- (ii) אף על פי שבשריפה זו מטמאין לתרומה טהורה
- (ד) ר' יוסי
- (i) הך דר' מאיר אינה היא המדה
- (5) גמרא
- (א) ריש לקיש למסקנא דגמרא
- (i) "מדבריהם" דר' מאיר קאי על ברייתא דחבית שנשברה כדו דר' אליעזר ור' יהושע
- (ii) ור' יוסי פליג דשאני התם דאיכא הפסד חולין
- (ב) ר' יוחנן
- (i) ר' מאיר ור' יוסי פליגי דיקא בשעה ו' דאין איסורו דתרומת חמץ אלא מדרבנן אבל בשעה ז' דאיסורו דאורייתא דברי הכל דשורפין תרומה טהורה עם הטמאה
- (ג) ביאור דר' ירמי'
- (i) ר' יוחנן אית לי' דר' חנינא איירי בשלישי לטומאה שנטמא במשקין שני וקא משמע לן דשרי להוסיף על טומאתו לעשותו שני
- (ii) וככה פליגי ר' מאיר ור' יוסי בשעה ו'
- (1) "ר' מאיר לטעמי' דאמר טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן" ונמצא דלר' חנינא מוסיפין על שלישי דרבנן לעשותו שני בדומה להוספה בשעה ו' לאיסור דרבנן לעשותו שני
- (2) "ר' יוסי לטעמי' דאמר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא" ונמצא דלר' חנינא מוסיפין על שלישי דאורייתא לעשותו שני ואין לדמותו להוספה דר' מאיר לאיסור דרבנן לעשותו שני
- (iii) אבל בשעה ז' מובן אפילו לר' יוסי דמדר' חנינא מוכח דשרי להוסיף לאיסור דאורייתא לעשותו שני
- (6) תוספות ד"ה נימא
- (א) קשיא
- (i) אמאי לא פירש ר' ירמי' הך דר' יוחנן ככה
- (1) ר' מאיר ור' יוסי תרוייהו לאו על ר' חנינא סמכי
- (2) אלא דר' מאיר על שיטת ריש לקיש סמיך ויליף דינו מן ר' יהושע בברייתא דחבית שנשברה כדו דשרי לטמאות תרומה טהורה עם הטמאה
- (3) ור' יוסי פליג עלי' מחמת דס"ל דשאני ברייתא דנשברה כדו דאיכא הפסד חולין
- (4) והא דקמודה ר' יוסי דבשעה ז' שורפין דיליף לי' מן ר' עקיבא דמשנה דמתיר להוסיף לשלישי פסול דאורייתא לעשותו שני
- (ב) תירוצ
- (i) אי לאו דר' מאיר יליף דינו מדר' חנינא בשעה ו' היינו נוקטין דלית מאן דמדמה איסור לטומאה אפילו בשעה ז'
- (ii) ברם

(1) השתא דקבענו אשר ר' מאיר אכן מדמה איסור לטומאה בשעה ו' למילף דינא מהך דר' חנינא

(א) מצינן למימר דאף ר' יוסי מדמה איסור לטומאה

(ב) ואשר שיטתייהו דר' מאיר ור' יוסי בשעה ז' כר' עקיבא אתיא

(2) ולא זו בלבד אלא אף זו דלר' ירמל' פליגי ר' מאיר ור' יוסי בשעה ו' בהבנת ר' עקיבא בדברי ר' חנינא ותליא מילתא כדפירש ר' ירמל' באלו ר' עקיבא ס"ל דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא או דרבנן

(א) דר' מאיר לטעמ' דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן וס"ל דאף ר' עקיבא אית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן ולכן ס"ל ר' עקיבא אשר לר' חנינא מוסיפין על שלישי דרבנן לעשותו שני בדומה להוספה בשעה ו' לאיסור דרבנן לעשותו שני

(ב) ור' יוסי לטעמ' דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא וס"ל דאף ר' עקיבא אית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ולכן ס"ל ר' עקיבא אשר לר' חנינא מוסיפין דיקא על שלישי דאורייתא לעשותו שני ואין לדמותו להוספה דר' מאיר לאיסור דרבנן

(7) תוספות ד"ה ר' יוסי לטעמ' כמבואר במהרש"א

(א) הקדמה

(i) ר' יוסי גופי' אית לי' לקמן כר' מאיר דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן ודיקא לר' עקיבא רבו אמר הכא דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא

(ii) קושיא בתחלת תוספות

(1) הך דר' מאיר לטעמ' לא דמי להך דר' יוסי לטעמ'

(א) דר' מאיר לטעמ' משמעו דהיינו שיטת ר' מאיר גופי'

(ב) מה שאין כן ר' יוסי לטעמ' דאין משמעו אלא להבנתו בשיטת ר' עקיבא רבו

(8) מהרש"א

(א) לפי מה שביארנו דפליגי תרוייהו בשיטת ר' עקיבא אליבא דר' חנינא ניחא דבין לר' מאיר בין לר' יוסי לא מעלה ולא מוריד אלו הו' עצמן מודי לשיטת ר' עקיבא

(ב) ולכן מובן הא דקאמרי ור' מאיר לטעמ' ור' יוסי לטעמ' דהיינו דר' מאיר לטעמ' בשיטת ר' עקיבא ור' יוסי לטעמ' בשיטת ר' עקיבא

(9) המשך תוספות

(א) קשיא לר' מאיר

(i) צודק ר' יוסי דהרי קבענו אשר ר' עקיבא דריש ליטמא דמשקין בסיפא דקרא ללמד דמשקין מטמא אחרים דאורייתא

(ב) תירוץ

(i) ר' מאיר יאמר לך דלר' עקיבא יטמא דסיפא דקרא לא מוסב על טומאת משקין אלא מוסב על אוכלין דרישא דקרא ללמד דאוכלין מיטמאי רק בדאכשרי במים או במשקין

(ג) קשיא

(i) לכאורה מאותו יטמא דסיפא דקרא ילפינן לכל הפחות דמשקין מקבלין טומאה

(ii) ואם על אוכלין קאי תיקשי לר' מאיר דמנא לי' לר' עקיבא דמשקין מקבלין טומאה

(ד) תירוץ רבינו יוסף מירושלים כמבואר במהרש"א

(i) ר' מאיר אית לי' דמהא גופי' דיליף ר' עקיבא מרישא דקרא דחולין עושין שלישי מוכרח דמשקין מקבלין טומאה והך שלישי משקין הוה

(ii) הגע בעצמך איזו שני מטמא לשלישי בקרא דיטמא

(1) דאין לומר דשני משקין הויין דהרי לר' עקיבא אליבא דר' מאיר טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

(2) וגם אין לומר דשני כלי הוא דהרי מדאורייתא אין כלי נעשה שני

(3) וגם אין לומר דמדובר בעצים ולבונה דהאי קרא דיטמא בחולין קאי

(iii) אלא

(1) מוכרח דהאי שני אוכלין הוה

(2) וכיון דבחולין קאי ובחולין לכולי עלמא אין אוכל מטמא אוכל מוכרח דהני אוכלין שני טימאו למשקין שלישי

דף טז ע"א

גמרא מי אמר שמואל

[דף טז עמוד א] גמרא מי אמר שמואל כו' אבל טומאת עצמן יש להן קרי כאן והבשר וגו' כו' ואפילו אם נאמר דשמואל יטמא דגבי משקה היינו הכשר ומשקה דמקבל טומאת עצמן נפקא ליה מהא דשני עושה שלישי בחולין והיינו ע"כ ע"י משקה כמ"ש התוס' לר"מ מ"מ השלישי אקרי טמא דקאמר קרא דהאוכל מטמא המשקין וא"כ המשקין נטמאו ואין להקשות דא"כ רביעי בקודש דיליף ליה מק"ו מגופיה דקרא איכא למשמע דקרי כאן והבשר אשר יגע בכל טמא ושלישי אפילו בחולין טמא אקרי דהאמת כן הוא למ"ד דג' בחולין טמא אקרי בלאו ק"ו נמי איכא למילף רביעי בקודש ולא אצטריך ק"ו אלא לר' יוסי דלית ליה שלישי בחולין ולא דריש יטמא וכ"ה בהדיא לקמן ודו"ק:

(1) הקדמה א'

א) ויקרא יא' לד' לגבי אוכלין ומשקין בכלי ראשון שנטמא בשרץ

(i) רישא

(1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא

(ii) סיפא

(1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

ב) קרא ויקרא ז' ט'

(i) והבשר [קדש] אשר יגע בכל טמא לא יאכל

(2) הקדמה ב'

א) ר' עקיבא אית לי' דשני עושה שלישי בחולין דדריש יטמא ברישא דקרא בפתח צירי למילף דאוכלין בכלי ראשון לא זו בלבד דמקבלין טומאה ונעשין שני אלא אף זו דמטמאין חולין לעשות שלישי

ב) ר' עקיבא אליבא דר' יוסי דריש יטמא דסיפא דקרא בפתח צירי למילף דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא

ג) ר' עקיבא אליבא דר' מאיר

(i) אינו דורש יטמא דסיפא דקרא בפתח צירי ואכן אית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

(ii) אלא דריש יטמא דסיפא למילף דין הכשר אשר פרטי דין זה אינן מעניננו עכשיו

(3) הקדמה ג'

א) תוספות ד"ה ר' יוסי לטעמי' בדף טו:

(i) שאלה לר' מאיר

(1) כיון דלר' מאיר לא דריש ר' עקיבא ליטמא דסיפא דקרא למילף טומאת משקין

(2) מנלי' ר' עקיבא דמיהת משקין מקבלין טומאה

(ii) תשובה דרבינו יוסף מירושלים

(1) קבענו דר' עקיבא דריש יטמא דרישא דקרא למילף דאוכלין מטמאי אחרים לעשותן שלישי

(2) ומוכרח מטעם שאינו מעניננו אשר הך שלישי משקין הויין ולכן מוכרח דמקבלי טומאה

(4) הקדמה ה'

(א) שמואל אית לי' דמשקין מקבלין טומאה דאורייתא

(ב) ולכאורה היינו טעמא דסמיך על יטמא דסיפא ברם לא מטמאי אחרים מחמת דלא דריש ל"יטמא" בפתח צירי למילף דמטמאי נמי אחרים

(5) גמרא

(א) קשיא לשמואל

(i) כיון דמשקין מיהת מקבלין טומאה דאורייתא מן "יטמא" דקרא הרי "טמא" מיקרי

(ii) ולכן מדכתיב "והבשר [קדש] אשר יגע בכל טמא לא יאכל" הוה לן למימר דמשקין מטמאי אחרים מיהת בקדש

(6) מהרש"א

(א) קשיא

(i) מנלן דשמואל ס"ל דמקבלין טומאה מחמת דכתיב "יטמא"

(ii) דלמא נפקא לי' דמשקין מקבלי טומאה כר' מאיר אליבא דר' יוסף מירושלים

(ב) תירוץ

(i) קושיא דגמרא במקומה עומדת

(1) דאף אלו יליף שמואל דמשקין מקבלי טומאה מסברא דרבינו יוסף מירושלים מכל מקום "טמא" מיקרי

(2) ומקשי שפיר דמכח "והבשר אשר יגע בכל טמא" מוכרח דמטמאי אחרים

(ג) קשיא

(i) בדף יח: סומכין על קל וחומר למילף דקדש עושה רביעי

(ii) ותיקשי

(1) כיון דיליף ר' עקיבא מן יטמא דרישא דקרא אשר אוכלין חולין נעשה שלישי

(2) הרי טמא מיקרי והוה לי' למילף מן והבשר אשר יגע בכל טמא דקדש עושה רביעי

(ד) תירוץ

(i) אין הכי נמי ולא איצטריך קל וחומר אלא לר' יוסי דלית לי' שלישי בחולין דלא דריש יטמא דרישא בפתח צירי

רש"י ד"ה ותלושין מי מכשרי

בפרש"י בד"ה ותלושין מי מכשרי כו' אבל אשאר משקין לא מתמה דכולהו תלושין נינהו עכ"ל אף על גב דלפי סברת המקשה רישא דקרא איירי בהכשר וכל האוכל אשר יבא עליו מים אבל סיפא דקרא וכל משקה וגו' לא איירי בהכשר אלא אטומאה משמע ליה וכל משקה קאי נמי אדלעיל אהכשר וכל האוכל אשר יבא עליו מים או וכל משקה אשר יבא עליו ומיהו סיפא דקרא יטמא לא איירי אלא בטומאה וליכא אלא חד קרא בהכשר מים ומוקמי' ליה מסברא במחובר ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) רב אית לי' אשר משקין לא מקבלי טומאה דאורייתא

(2) הקדמה ב'

(א) קרא

(i) רישא

(1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא

(ii) סיפא

(1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

(3) הקדמה ג'

(א) רב ס"ל אשר יטמא דרישא דקרא מילף דמים מכשירין לטומאה

(4) הקדמה ד'

(א) מים איתנהו בין במחוברין בין בתלושין מה שאין כן שאר משקין דליתנהו אלא בתלושין

(5) הקדמה ה'

(א) מים מחוברין חשיבי יותר ביחס למים תלושין

(6) גמרא

(א) קשיא לרב

(i) נילף מן יטמא דסיפא אשר משקין מקבלין טומאה

(ii) דליכא למימר אשר יטמא דסיפא להכשר אתיא דהרי קבענו אשר דין הכשר למדין מן יטמא דרישא

(ב) תירוץ כמבואר ברש"י

(i) יטמא דרישא ויטמא דסיפא תרוייהו בהכשר קאי

(ii) דהיינו

(1) יטמא דרישא דכתיב בי' מים מילף אשר מים מחוברין מכשירין

(2) ויטמא דסיפא דכתיב בי' "בכל כלי" בתלושין מיירי ומדכתיב בי' "כל משקה אשר ישתה" נוקטין דמיירי

(א) בין במים לרבות מים תלושין

(ב) בין בשאר משקין אשר בכל אופן תלושין הן

ג) קשיא לרב

i) ותלושין מי מכשירין

7) רש"י

א) לא הקשה מקשן קושייתו אלא למים תלושין מחמת דלא חשיבי כמים מחוברין

ב) אבל ניהא לי' דשאר משקין מכשירין הגם דבכל אופן תלושין הן

8) מהרש"א

א) קשיא

i) הרי מקשן דפליג ארב סבירא לי' אשר יטמא דסיפא מילף דמשקין מקבלין טומאה

ii) ותיקשי דמנא לי' למקשן אשר שאר משקין מכשירין כל עיקר

ב) תירוץ

i) מקשן

1) בין למים דהוזכרו ברישא בין למשקין דהוזכרו בסיפא יליף דין הכשר מן יטמא דרישא לחודי' ככה: "מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה בכל כלי"

ii) ברם

1) מדדרשינן לרישא וסיפא ביחד לא מסתבר אשר מים נידונין פעמיים – דהיינו חדא דכתיב מים להדיא ועוד דנכללין בכל משקה אשר ישתה

2) ולכך מוקי לה מקשן הך מים דקרא דיקא במחוברין דחשיבי

3) ומובן הא דלא מקשה אלא "מים תלושין מי מכשירי"

דף טז:

רש"י ד"ה הורצה

[דף טז עמוד ב] בד"ה הורצה קרבן לבעלים דמרצה כו' עכ"ל במזיד נמי הורצה לבעלים לענין שנתכפרו הבעלים כפרש"י בסמוך ודקאמר הכא גבי שוגג דהורצה קרבן לבעלים היינו לגמרי ונאכל גם לכהנים ודו"ק:

תוספות ד"ה על הבשר

תוס' בד"ה על הבשר כו' לר"א דאמר יש דם כו' מרצה על האכילות למאי כו' עכ"ל ולקמן דקאמר לא טומאת קמצין ולא קא משני לה בטומאת בשר וחלב דאפילו לר"א מרצה על האכילות משום דלאקבועי בפיגול אין זה מקרי עון נושא וק"ל:

